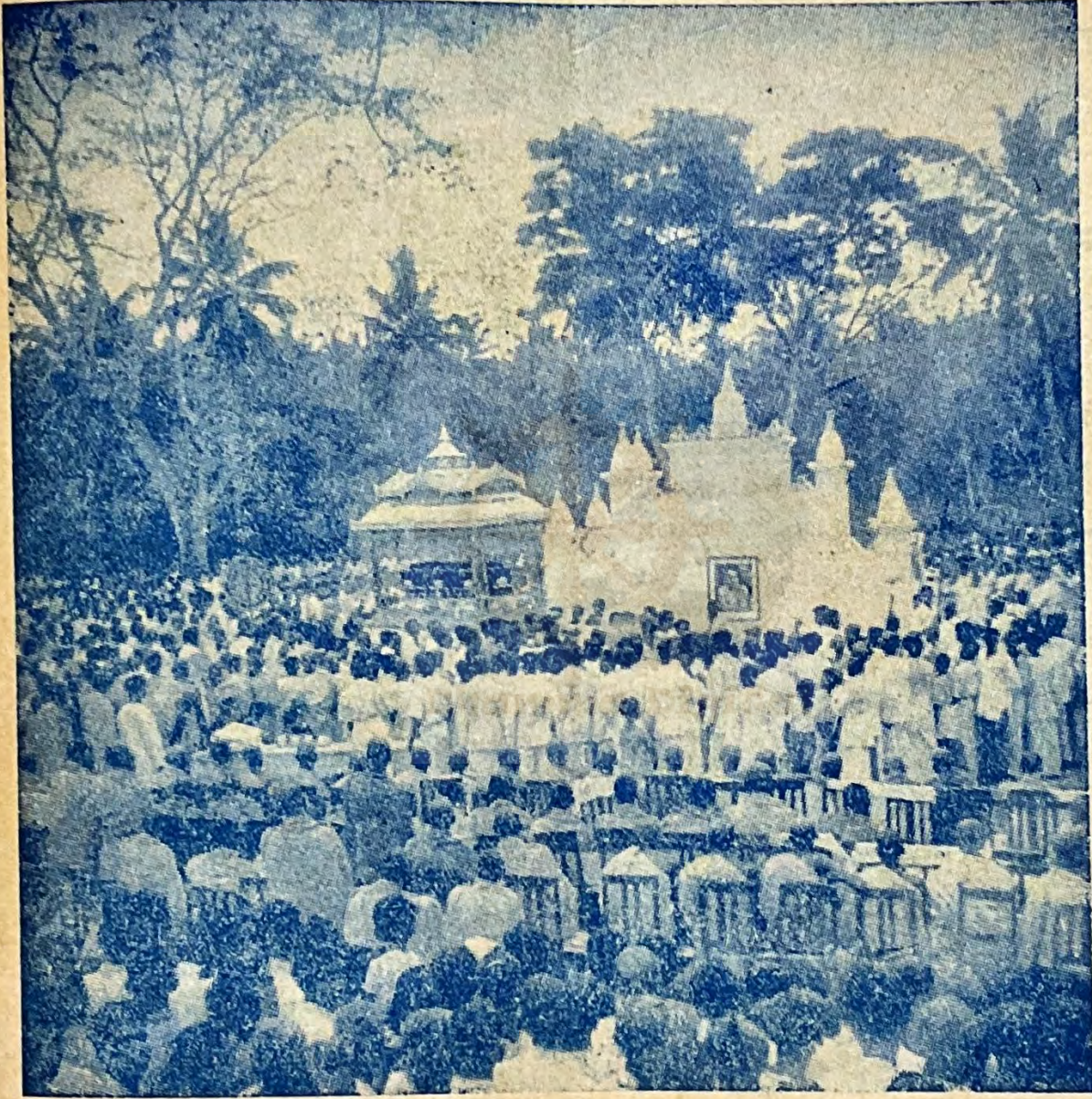

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

धम्मपद्य

[नेपाल भाषाया छगूजक लय्-पौ ।]

धर्मावास नायकपादयात याःगु अन्तिम सत्कारयागु दृश्य ।

वर्ष ३

पूर्ण संख्या ३०

चिह्ना

बुद्ध संवत् २४६३

नेपाल संवत् १०७०

छगू अंकया १)

दच्छिया चन्दा ३)

❀ पनिका ❀

कविता:—

गुलाफ-स्वांयात—श्री केशव ज्वालानन्द	६७
संध्याकाइती—विद्यार्थी गंभीरमान	 १०३
...छाय् भवानाचवन—विद्यार्थी फणीन्द्ररत्न	१०८
किपालुयात—श्री भगवती प्रसाद	 ११३

कहानी:—

गुइले मन्त, गुइले—श्री निरञ्जन प्रसाद	१११
---------------------------------------	-----

निबन्ध:—

एकाङ्की—श्री रत्नध्वज जोशी	 १०१
स्वांया कं—‘अरुण’	 १०४
रामायणे सत्य व प्रेम—मा० कबीन्द्रमान सिंह	१०७
‘सीखां’या....खं—श्री माधवलाल	... १०६

प्रह्मचर्य—भिक्षु शाक्यानन्द	 ११२
स्त्री विद्या—कुमारी मीम कुमारी	 ११४

धर्म:—

आभूषण—भदन्त बुद्धघोष	 १०५
----------------------	----------

मचाखाचा:—

झूठ खँया प्रतिफल (बाखं)—ज्ञान कुमारी	११५
ई (कविता)—स्व० भैरव गोपाल	 ११८

उगुंथुगुं:—

महासंघया....गौरव—भिक्षु अश्वघोष	 ६८
चन्द्रोदय—‘भिक्षारिनी’	 १०२
इंग्लिस्थाने....प्रचार—श्री केशरलाल	 १०६
शब्द—श्री जेरो कुमार	 ११८
सम्पादकोय, सम्पादकयात पौ, समाचार इत्यादि	

थिथिविचा:

नय्द्यो—म्हिंग: गन वना हां नय्द्यो ?
 नय्द्यो—लाय् मदु पसः, द्योमदु देगः, कला:मदु
 ससले वनावयागु का मस्यूला ?
 नय्द्यो—थौंकने बजारे छु-छु दु हाँ ?
 नय्द्यो—मा:मा:पित मा:मा:गु । माँ मा:पित
 माँ, ब्वा मा:पित ब्वा, काय् मा:पित
 काय्, म्हाय् मापित म्हाय्, कला:
 मा:पित कला: ।

नय्द्यो—थुपिनं मीहैला ?
 नय्द्यो—छन्त गुलि, मा: ले ?
 नय्द्यो—छम्हेसिया गुलि, गुलि का: लेसा ?
 नय्द्यो—छपे नका: छजु पुंका तय्व गा: ।
 नय्द्यो—थौं वइला, कने वइला सिलाच:रे,
 जाकि मदु, बजि मदु पाहाँ च:रे ।
 नय्द्यो—गन वने, गन च्वने थाय् मदु रे,
 ध्यवा मदु बाउचिया सुं मदु रे ।

(२)

भक्त—“छु हाल-समाचार दु भगवान् ?”
 भगवान्—“बेस हे धायमा: । स्वोस्वोथाय्
 काटमार जुयाच्वंगु हे दु । ‘धर्मोदय’-
 यात लेखलीख ब्यू लाकी मब्यू ?”
 भक्त—“बिया । तर बियां छु याय ! छापे-

यानाब्यूगु मखु ।”
 भगवान्—“सम्पादकयात माकामाकापीक नक्कि
 रे । छलि हे यायमफुसा जिगु भक्त
 छु जुल छ !”

x x x x

अमी देव

ज्वलापासा

“भासये जोतये धम्मं”

१०७०

सम्पादकः—भिक्षु महानाम “कोविद”

वर्ष ३

कालिम्पोंग

फाल्गुण विक्रम संवत् २००६

मार्च ईस्वी संवत् १९५०

अंक ५

गुलाफ-स्वांयात

श्री केशव ज्वालानन्द

(आदर्श कन्या निकेतन)

छंगु जिगु व्यवहार सीकेत गुलाफ

झीगु दुःख-सुखया खँ छको ल्हाय्वा ब्याक्क

फसं सिमा कच्चा संका मब्यू छंत शान्ति

कार्ययागु टन्टां उत्थें जितः मब्यू शान्ति

छ यौवनं जायाः बांलाः धकाः मुसूँ न्हिल

छं मस्यूला छु सत्तिनाः वयाच्चंगु काल

मचाबले गुलि शान्ति, गुलि सुख झीत

मस्यू झीसं ववले छुं दुःख धैगु छु खः

होलिसे सुखू चिनिगु समय वै छंगु

जिगु जन्म वृद्धिनापं न्ह्याःवै काल जिगु

सुखू चिनाः छ इवाः जुयाः मट्टी मिलेजुई

आयु फुनाः देह जिगु मट्टी मिलेजुई

[श्व कविता च्यागःगु आखले अर्ध विश्राम दगु, झिप्यंगः आखः दगु जातीय छन्दे च्वयातःगु खः]—सं०

महासंघया पितृवरया अन्तिम गौरव

(च्वोम्ह—भिक्षु अश्वघोष, लंका)

त्येक बौद्ध देशे संघपिनि संघसभा दु । सभाया नायोयात संघया पिता भालपी । लंका देशे नं दक्षिण दिशाया संघसभाया नायो धालसां

पिता पूज्यवर धर्मकीर्ति श्री धर्मावास महानायक महास्थविरपाद जुल । वसपोलया स्थान महापन्तिन्द परिवेण जुल ।

सन् १८८८, अगष्ट ३० तारिखे श्रीसम्पत्ति परिपूर्णगु कुले वसपोलया जन्म जुल । वसपोलया बालक समय सफलतापूर्वक वितेजुल । मचांनिसें वसपोल विद्याप्रेमी, सत्यप्रेमी । श्व हे कारणं यानाः सन् १८९६, जुलाई २० तारिखे उगु वखतेयाम्ह छम्ह महोन पण्डितयाथाय् वसपोलया प्रव्रज्या जुल ।

श्रामणेर समये वसपोलया अध्ययन परिवेणे जुल । वसपोलया धया खँ न्यनीगु बानि व वसपोलया कोमल तथा तर्कपूर्णगु वचनमालां सकसितं सुप्रसन्न यानातइगु । वसपोलं तर्क याइगु वखते गुवलें गुवलें वसपोलस्वया थकालिपिसं नं उकियात त्वालहाय् मफु । थुगु अवस्थां निसें हे वसपोलया वचनमालाय् धर्म व न्यायं थाय् काल । एवरीतं वसपोलया सुवचना व जिज्ञासाया गुणया कारणं सन् १९०८, जुलाई ४ तारिखखुनु वसपोलयात उपसम्पदात्व प्राप्त जुल । क्रमशः लिपा आचार्यपदं लाम यानाः शास्त्रीय विषये विशारदत्व प्राप्त यानाबिज्यात । थुगु रूपं जीवनया गति क्रमशः थाहाँ वँ लंका देशया दक्षिण दिशाया महासंघ सभाया महानायक पद प्राप्त यानाः संघया नायो जुयाः

महामन्तिन्दपरिवेणया अधिपतिनं जुयाबिज्यात । लंकादेशे भिक्षुपित विद्या ब्वंकीगु विद्यालययात परिवेण धाई । श्व परिवेण धाःथाय् अंग्रेजी छता तोताः पालि, सिंहली, संस्कृत तथा प्राकृत आदि भाषां सहित धर्मशास्त्र ब्वंकू । थौंकेने ला गुलि-गुलि परिवेणे युगानुसार अंग्रेजी ब्वंकेगु व्यवस्थानं यानाहयाच्वंगु दु ।

थुगु प्रकारं उच्च तत्त्वे च्वनाबिज्याय् धुंसेलि वसपोलं लंका-बुद्धशासनया निरिति अनेक सुधारया ज्या यानाबिज्यात तथा वसपोलपिनि मातृभाषाया निरिति नं । वसपोलं पालि, संस्कृत तथा प्राकृत भाषाय् पूर्ण अधिकार कयाबिज्यात । वसपोलं संस्कृत, प्राकृतया अध्ययन कलकत्ता महानगरे यानाबिज्यात । छको महापण्डित राहुल सांकृत्यायन वसपोलयाथाय् बिज्यानाः संस्कृत भाषाय् वार्तालाप याःबले महापण्डित राहुल सांकृत्यायनजु आश्चर्य चाल । थुजागु प्रकारं प्राच्य भाषा व धर्म शास्त्र सम्बन्धी प्रगाढ ज्ञान दुगु जूया निरिति स्वर्गीय अनागारिक धर्मपालजुं सारनाथे विद्यालय चाय्केगु संकल्प यानाः सर्वप्रथम अनया आचार्य याय्त झिके याःगु वसपोल धर्मावास महानायकपादयात जुयाच्वन ।

जीवनया अनेक संघर्षयात पार तरेयायां वसपोल झं झं च्वे थाहाँ वनेफई धकाः गुलि-गुलि संघर्षया सम्मुख यानाबिज्यात उलि-उलि वसपोलया दया, करुणा, मैत्री, त्याग तथा धैर्यया हा बल्लाना वल । फल सःलिसे सिमाकच्चा यत्तुला वो धाःथें वसपोलया शिष्यपिनिप्रति दया, करुणा तथा वचननं झंझं गम्भीर तथा सस्नेह जुयावल । थः शिष्यपिनिप्रति जक मखु बरु सकल जनता-

यात थःगु अंग भालपाः बुद्ध शासनयात थःगु प्राण भालपाबिज्यात । वसपोललिसे छलफल याय्त त.धि.चीधि धयागु प्रश्न मदु । चिकिचाधिकःम्ह श्रामणेरयात नं वसपोलं उलि हे प्रेम भाव तयाः वया मन याउँसे च्वंकाबिज्याः । थौं अद्यापि जि वसपोलया छाःगु वचन न्यनेमनं । न्हाबले खोसां मुसुमुसु न्हिला ख्वाः । बैसं वृद्ध जुयावंलिसे वसपोलया धर्मज्ञाननं गम्भीराति गम्भीर जुयावन । वसपोलया छत्रछायास च्वंच्वनागु जूया नितिं जितः विदेशे सुं मदुथाय् च्वंच्वना धयागु अनुभवमात्र नं मजू ।

पापीमारं सुयात जक सहयाय्फ्रई धकाः ! वं ला न्हाकथं यानानं विश्व-प्राणीयात थःगु अधीने तयाः मुलेयाय्गु खई । हानं सुं भिम्ह मनूयात ला ज्ञान अनेक कष्ट बियाः दुःख बीत खई । थ्व हे बानि वसपोल महानायकपादयात नं क्यन । तर वसपोल थुकिं कम्पित मजू । पापीमारं थुजागु जाल म्हितल कि वसपोलयात २४ दँ न्हावनिसें हे बहुमूत्र रोगनाप त्वाय् चिनाबिल । तर विपत्त दुथाय् सपक्ष दइगु प्रकृति सिद्ध खः । अकिं वसपोलं नं २४दँनिसें वासःया हे सहयोगतां थःगु देहयात रक्षा यानाबिज्यात । न्यीप्यदँतक रोगया शय्यास च्वना नं वसपोलं थःगु पाखें याय्माःगु कर्तव्ययात गुबलें चीकाबिमज्याः । जिपिथेंजापि मूढतेत बोध यानाबिज्यात, भारतीय बुद्ध-शासनया नितिं महत् चिन्ता यानाबिज्यात, त्रिपिटकाचार्य धर्मरक्षित भिक्षुथेंजापि व 'धर्मोदय'या सम्पादक भिक्षु महा-नामथेंजापि सुपात्रपि तैयार यानाबिज्यात । थःगु जीवनया लक्षयात ला वसपोलं बाघौ हे नं लोमंकाबिमज्याः । थन, वसपोलया देहयात सबल यानातय्त कुमचास्से उपकार याःपि वसपोलया दातापिनि गुणनं लुमंके योग्य । लच्छि निला

जक रोगीया टहल सेवा यानाः कुमचाःगु मखु, परन्तु नीप्यदँ मछि वहे छाँटं धन खर्च यानाः उपष्ठान यानानं कुमचाःगु खँ झीसं लोमंका छ्यमज्यू । दातापिसं उजागु छाँटं यानाच्वंगु दय्कदय्कं हे सन् १९४६ नवेम्बरपाखे वसपोलया रोगं भयंकर रूप धारण यात । अन्तस वसपोलयात कोलम्बो महाभारोग्य शालाय् प्राइमेट वार्डें तय्यंकेमाल । वसपोलया सेवा टहल याय्त जितः नं अन च्वोंवनेमाल । अन च्वनाः वसपोलया सेवा टहल याय्गु जिगु थःगु कर्तव्य भालपाः हृदयनिसें सेवा याना । खः, गुबलें गुबलें जिगु मने थथे जू—

“त्रिपिटक परीक्षा ब्यूवनेत्यल । आपाः म्वाल । थन धाःसा सफूसिफू स्वयगुलां छु, चित्त सदां दुःखी । गुरुया दशा ज्ञनज्ञन बांलाःख्वामवो । परीक्षाय् वने धकाः उलिमछि मेहनत यानाः सफू स्वयातयागु सिद्धि वनीन.....”

तर न्हागु जूसां अन च्वनाः वसपोलया सेवा याय्गु हे निश्चय याना । छुं दिन लिपा पूज्याचार्य अमृतानन्दजुं थ्व खँसिल । वसपोलया पौ छपू वल । पौ स्वय्कथं जिगु मने हानं धैर्यरूपी सिमा बुयावल । डिसेम्बर ३० तारिखं न्हागु जतन यानानं परीक्षाय् च्वोंवने धयागु निश्चय याना । तर अभाग्यवश १९४६ डिसेम्बर १८ तारिखखुनु ११।३० ति जुबले जिमि गुरुवर धर्मकीर्ति श्री धर्मावास नायकपाद सदाया नितिं जिमित तोताः गन सुत्त बिज्यात थें मस्यु !! वसपोलं जक तोताबिज्याय्वं जि ला सिमां कुतुंबोम्ह माकःथें जुल । जिगु आकाशे ह्वय्का तयागु अनेअनेगु स्वां व्याकं इवाः जुल । आह अनित्य !

लंका देशे सुं मन्त धाय्व चा कटेयाय् मज्यू, भूत दुब्यूवई धयागु मदु । शायद झीथाय

भूत-प्रेतया ज्या याइपि आपाः दुगु जूयां निति
अंथे धाइगु ज्वीमाः । सिथं यंकीबले नं सीम्हसित
कक्कुई स्वत्ताक चिनाः कोताले तथाः मयंकू ।
मनू पाय्हाकःगु बाकसे तथाः यंकई । थन देशे
मृत-शरीर व्यक्ति स्वया-स्वया छन्हुंनिसें बाःछितक
नं तथातः । प्रायः यांनाः पूजनीय नायकपादपिनि
मृत-शरीर तःन्हुमछि तथातः । थथे तइगु मेतां
मखु, केवल थःथिथि, इष्ट-मित्रपिनि अन्तिम
दर्शनया लागी खः । मृत-शरीरयात पूजादि यांनाः
स्वर्गनं मछो ।

जिमि नायकपाद स्वर्गस्थ जुसेलि वस्पो-
लया अचैतनिक शरीर परिवेणया शालाय् (Hall)
गौरवपूर्वक सुसज्जित यांनाः प्यन्हुतक तल । सीम्ह
वोन्हुमछि तय्बले नमवइला धयागु प्रश्न लवीफु ।
थुकियात निवारण याय् त डाक्टरं सीम्हसिया
प्वाः फायाः दुने सफा यांनाः वासः स्वत्थनीगु
जुल । थुकियात सलंसः दां खर्च जू । वसपोलयात
नं अथे हे यात । थ्व मृत-शरीर ब्वयातःथाय्
सुगन्ध, धूप, पुष्पं मँगमँग बास वयाच्वन ।
दोलंदो संख्याय् दर्शकत वयाच्वन । खे सिथं
यंकेत अनेक प्रकारं प्रबन्ध यांनाच्वन । प्यन्हु
दत । वसपोलया म्ह पाय्हाकःगु उकियात
थिक ब्या दुगु, दुने मखमलं भुनातःगु बाकस
हल । फक्को भिंगु चीवरं पुंकाः वसपोलया
मृतशरीर उकी तल । बाकसया पुसाय् ख्वाः
छपाःजक खनेदइगु कथं खाः तथातल । अले थ्व
बाकस दोलंदो दां खर्च यांनाः दय्कातःगु रथे
तल । (तसबीरे स्वल धाःसा चिताया देपापाखे
रथ खनेदु) वसपोलया प्रधान शिष्यपि सहित
दातापिसं विहारं रथ न्हाकल । रथ न्हाकेयंकेत
लँ धुच्छि बसा लायातःगु दु । उकी घःने ताय्
स्वां इत्यादि हलातल । रथ बुलुहुँ २ निःशब्द
पूर्वक न्हाकेयंकल । रथ यंकेगु लँपुई थासे २

दोबाते धवाखा दयकाः वसपोलया तस्बीर ततः-
पाय्क छापे यांनाः खायातल । लँ धुच्छि जवंखवं
धवाय् पताका ब्वय्कातल । केछिति पाय्हाकःगु
जात्रा लावा लस्कर बुलुहुँ बुलुहुँ न्हानावन ।
सडके मोटर, बस इत्यादि ब्याकं रोकेजुल ।
लस्करत फोचायावंलिसे स्वोस्वोथाय् शून्य थें,
छुं मदुगु थें, गथेखेसे अनुभव जुल । स्वोस्वो-
थाय् छुं तथातइगु वस्तु मदुथें शून्य-सान्यथें
जुयावल । सकल महाजनया ख्वाले शोक तथा
विरहया सुपाचं तोपुयातःगु खनेदयाच्वन । थासे
थासे वसपोलयात निर्वाणसुख लाभ ज्वीमा धकाः
चवयातल । लस्करे भिक्षुपिजक निदोलं मयाः ।
जम्मा लस्कर २५।२६ दोति अन्नाज दई । क्रमशः
रथ दीपे थ्यन ।

थन दीप झीथाय् थें फोहरनं मजू,
हानं मशानथें नं मच्चं । सफा सुघर यांनातय्या
लागी सरकारया पाखें व्यवस्था दु । मसानया
कैम्पया दुने बगीचा, विश्रामशाला इत्यादि दु ।
झीथाय्थें थन सी उइगु दस्तुर उस्त मदु । थनया
सर्वसाधारण दस्तुर थुनीगु । उनाछय्त्त खर्च
आपाः माः । अर्कि फुफुपिसं जक उनाछय्त्त
धाय्माः । झीथाय् थें निकु, प्यकु सिं तथाः
उइमसः । चिता छगूयात जक दोलंदो दां खर्च
जू । थ्वसपोलया मृतदेह उनाछय्त्त दय्कातःगु
चिताया परिचय थथे—

मसाने छगू छिंगु थासे ततःपुगु सिंगो
तयाः च्याकुति जाः, प्यकुति ब्या व खुकुति हाकः
यांनाः चिता दय्कातल । थुकी दञ्चीलाक मृत-
शरीर दुगु बाकस स्वत्थने छिक कोथाथें हो
दय्कातल । श्रीखण्ड, घ्यो, पेट्रौल थासे—थासे
लुनातल । चिताया प्राकृतिक दृश्य खने मदय्क
छगू कालपनिक मन्दिरया आकृति दय्कातल ।
स्वयंबले मानो देवलोकया छगू विमानथें च्वं ।

(तस्वीर' सीके फई) श्व चिताया छचाःखेरं धवाँय् पताका व्वय्कातल । प्यंगू दिशाय् प्यंगू धवाखा दय्कातल । वयां पिने दोलंदो भिक्षुपिं बिज्याकेत मेव तयातल ।

रथ दीपे श्यंसैलि छथाय् रथ तयाः रथं मृतदेह दुगु बाकस पिकयाः भिक्षु संघया न्होने तल । भिक्षु संघपिं सकलें मेचे फेतुनाबिज्यात । दातापिं छिछिकथं बैय् फेतुत । शान्तिपूर्वक सकलें फेत्वी धुसैली संघनायक छम्ह महास्थविरं सकसितं पंचशील बिल । अले मृतकवस्त्र * संघदान बिल । थुलि सिधय्वं स्वर्गस्थ नायकपाद-यात लःधाः हाय्काः पुण्य दान बिल । अले व कापः चक्काः सकल भिक्षुपिसं लाहाती ज्वनाः "सकल संस्कार अनित्य खः" धयागु पालिवांग्-मय स्वकोतक आवृत्ति यात । तदनंतर शोकाकुल जुयाच्चपिं महाजनपित विभिन्न दिशा तथा विहार-यापि महास्थविरपिसं धर्मोपदेश यात । थुलि सिधय्वं दायक दायिकापिनि पाखें नं अनेक व्याख्यान जुयाः, शोकप्रकाश जुयाः वसपोलया गुण चर्चा जुल । थःथःपिसं छापेयानातःगु पौ इत्यादि इनाबिल । छम्हसिनं वसपोलया प्रज्ञाया

बारे चर्चा याःसा मेम्हसिनं वसपोलया त्यागया बारे चर्चा यात । अन्तस अपाय्चो वांलाक दय्कातःगु मन्दिरधेंजागु चिताय् मिं तल । चितां छकतलें मिया ज्वाला थाहाँ वल । सकल लोकया अन्तिम गति श्व हे खः धयागु प्रत्यक्ष क्यन ।

झीथाय् थें थन दुखं च्वनेमाः अथवा दुखं च्वनेबले देके वनेमज्यू, दान पुण्य याय्-मज्यू धयागु मदु । थन ला थुजागु अवस्थाय् झन फक्को दान पुण्य धर्मोपदेश याकइगु । सुं मदयाः न्हय्न्हु दुखुनु भिक्षु संघयात भोजन याकी । थुगु हे प्रकारं स्वला, खुला, दच्छि दुखुनु भिक्षुसंघयात दान बी । थःथिथि इष्टमित्रपित नं संग्रह याः । श्वहे चरित्रानुसार न्हय्न्हु दुखुनु थन विहारे नं स्वर्गीय नायकपादयात पुण्य दान बीत सच्छिमयाक भिक्षुसंघपित महान दान बिल । दान बियाः वसपोलया भस्मावशेष जात्रा यानाहयाः विहारे तयातल । श्व भस्मावशेष तयाः लिपा चीभा छगः स्मरणया लागी दय्कीतिनि । पूज्यवर गुरु धर्मकीर्ति श्री धर्मावास महानायकपादयात निर्वाण सुख प्राप्त ज्वीमा ! अनिच्चावत संखारा !!

एकाङ्की

साहित्यया विविध अंगमध्ये छगू एकाङ्कीनं खः । कहानीया उपन्यासलिसे गुगु सम्बन्ध दु वहे सम्बन्ध एकाङ्कीया नाटकलिसे दु । प्रेम-चन्द छथाय् धाःगु दु—'उपन्यास छगू क्यव खःसा, कहानी छःग गमला (बागला) खः ।' बागलाय् स्वांमा छमा हे जक दइ, मेगु घाँय्, लहरा छुं दइमखु, सुचुसे च्वनी । थथे हे कहानी नं खेलेमदुगु घटना, वाक्य, शब्द छुं हे च्वने-

श्री रत्नध्वज जोशी

मज्यू । जीवनया छगू मार्मिक अध्याययात आक-र्षक ढंगं व्यक्त याय्गु हे कहानीया ज्या खः ।

श्व हे खँ एकाङ्की नाटकया विषये नं आपालं ठीक खः । थन 'सर्वथा' मखु, 'आपालं' धाय्गु हे ठीक । छाय्धाःसा कहानी तःगूमछि अध्यायया छपुनं जुइफु, एकाङ्कीया खँ छगू हे दइयं कचाय्माः । कहानीया छगू घटना यले व मेगु रूपे नं जुइफु, छगू घटना थौं जुयाः

झङ्गः कुहू-कुहू हालाच्चंगु सलं रजनीया निस्तब्ध-
ताय् स्वर्गलहरी सम्मिश्रण यानाबिल । वं च्वे
खल । आकाशे नगुतेगु रुवाः ख्यूँसे च्वं । इपिं
असंख्य दःसां तिमिलायागु अनुपम छटाया न्होने
फिक्का हे प्रतीत जुयाच्चन ।

आशा प्रदीप सीसां वयात भचा हे शोक
मजू । वयागु भविष्य आकाशे चारु चन्द्रोदयं
वयागु मानस मन्दिर प्रकाशित यानाबिल । वं
नं सहर्ष स्वागत यानाः अर्घ्य रूपं थःगु हृदय
अर्पण यानाबिल । अहा ! गज्यागु शुभ व
आनन्ददायिनी समय !

थःगु मन-मन्दिरे पीयूष प्रसाद दुगुलिं
वया म्ह हे मदुथें याउँसे च्वनावन, आनन्द
विभोर जुल । प्रकाशयागु व स्वर्ण रेखा बढे-
जुजुं षोडस कला सम्पूर्ण जुल ला धयागु अनु-
भव जुल । पूर्णिमायागु पूर्ण ज्योतिं वयागु हृदय
कुमुद हयावल । वहे दिव्य प्रकाशे हूंकन तापाः-

थाय् च्वंगु वहेइय अट्टालिकानं खनेदया-
वल ।

वयागु ध्यान च्वेपाखे वन । पर्वतयागु
कुंचां सुपाँय् छकू दनावल । स्वयाच्च्वं
चन्द्रमायात तोपुयाबिल । शंकां नुगः धुकुधुकु
मिन । निहनेस्यागु सूर्यया उज्ज्वल प्रकाशया
ल्यूल्यू चान्हेसिया घोर अन्धकारनं वययोला
धयागु विचार वल ।

सुपाचं वर्षायागु रूप काल । सुपाँय्यात
नं बिचरायागु जीवन खनाः हार्दिक सहानुभूति
दु धयागु आभास जुल । वयागु मिस्त्रां धरधर
हायाच्चंगु ख्ववि मदी । निगुलिं लः-धाःया रूपे
न्ह्यानावन ।

दक्को सुपाँय् ध्वहे छाँटं क्वाहाँ वयाः,
भविष्य आकाशयात निर्मल यानाः वयागु हृदय
चन्द्रयात झन यच्चुसे च्वंक थीकाबी धयागु
आशा दु ।

संध्याकाइती

विद्यार्थी गंभीरमान

पश्चिम थ्यंगु व सुद्योनें आः हूंकन पूर्वे स्वोगु ।

सो गुलि बांलाः आकाशे नं लुँ-निभा वं त्वेकूगु ॥

मधुर-मधुर गुलि यइपुक, न्ह्याइपुक झङ्ग दक्क म्य हाःगु ।

थःथः बासे ज्वीगु विचारं माःमाः हनाव वंगु ॥

गुलिजक शीतल, गुलिजक याउँगु अहो थ्व बेला धैगु ।

भूँभूँ हालाः भम्बःतेसं खंला खां माःजूगु ॥

नकतिनि जोवन जाःगु स्वांत गुलि खंला मुसुमुसु न्ह्यगु ।

जिगु मन न्ह्यगु, थ्व जग थूगु, थ्वहे जीवन धैगु म्हस्यूगु ॥

स्वांया कं

‘अरुण’

कंथं हे जि थाहाँ वया । जिगु कंयागु
चाःछू स्वाने कं खनेदुबले हानं छगू त्वाथः
बदेजुल । छगूपत्ति कं प्याहाँ वोबले जि कोलाछि
हे च्वे थाहाँ वना । थथे हे यानाः जि थःत
मेपि थः जवखवं व इताथिता च्वंपियासिकं च्वे
खना । गन च्वे ? क्यबयागु वाउँगु, ह्याउँगु
स्वांतमध्ये नं च्वे—जि गुलाब—स्वां धायका च्वना ।
च्वे थाहाँ वयागु ज्यू वा मज्यू सुनां स्यू ?

युवावस्थायागु अनेक स्वांतेत जि ह्याउँका
बिया । गुलिसिगु रक्तपात जुयाच्चंगु स्वस्वं जि
थःगु लँ ल्यया । थन्यागु गुलि कंथे जिगु हि
किनाच्चंगु दु व फुककं जिगु उन्नति—पथयागु
पथ-चिन्ह जुयाच्चनी । आःनं कं उलि हे तिनि ।
यात्रीया नितिं लँ उलि हे ताःहाकःनि, उलि हे
दुस्सह तिनि । गुलि हि कंयात इयुइयुं वया !
अथे धकाः जिगु जोबनयागु तेज छुं पाः
जुल ला ? अँहँ । वरु थ्व यात्रां जीवनयागु
सिद्धतायात झन थीकाबिल । हीराया मू हे छु
यदि न्हाबले अथे हे थिनामच्चनीगु जूसा ?

च्चं उखेथुखे छचाःखेरं स्वया । सुं मेपि
थुलि थाहाँ वोपि मदु । क्वे हे तुं तिनि, बांलाक
थाहाँ वयमफुनि । जित्तः ला आश्चर्य लगेजुल ।
थुमित जक थ्व लँ थुलि चुलुगु जुल मखा !
नत्रसा पेपां मचुसें इकिधिकि सनेमफयमाःगु
मखु । छाय् थ्व ? गथे थुपि ?

गथे ! थुमिसं गबले जीवने थाहाँ वयगु
विचार हे मयाः ला ! अथे छाय् ले ? उखे
थुखे स्वस्वं जिगु मिखां थुकिया उत्तर श्वीका-
काल । चुलुगु लँ, उकिसनं थाहाँ वनेगु—फइगु
हे गथे ! कं ला इमिगु लँय् द हे मदु । च्वे
थाहाँ वनेत स्वाने त्वाथः हे मदु । थन्यागु

जीवनयागु बोझा क्वबुयाः थन्यागु लँपुं थाहाँ
वयगु ! बँय् च्वंगु अप्पो छेया यःने सुनां
तःवनी यदि उकिया खास मूल्य व महत्व
मदुसा ?

खासाथें थाहाँ वनाः गबले च्वे थ्यनीगु !
अथे सा थ्व लँय् योग्यतापूर्वक अप्रसर जुइगु
हे गथे ? लँ पुलावनेत छु माः ? साहस—
कठिनतानाप संघर्ष यायां वनीगु साहस, पालितःले
ताःगु प्रत्येक कंयात थःगु हि बुत्तुबुलाः वयात
हे असहाय यानाः तोताथकीगु साहस । ख्वबि
प्याकां कं प्याहाँ वइमखु । उकिया नितिं दुने-
निसें तीव्रगतिं ब्वांवइगु हि-धाः हे माः ।

+ + + +

अथे सा छु जीवनयागु थ्व यात्रा सफल
यायत थन्यागु कंथं हे जुयावनेमाःला ? क्यवया
सर्वोच्च स्थाने च्वनाः उखेथुखे मिखा ब्वया ।
न्हाखे स्वोसां यात्रीतजक । तर यात्रा छु ?
व यात्राया नितिं सोधन गो ? थुगु चालं
मनुष्य गबले थौंयागु अवस्थाय् थ्यंगु मखु ।
हरेक क्षेत्रे थःत ज्ञानया पूर्ण अङ्क प्राप्त यायत
मनुष्यं छुजक यायगु बाकी तल । ? त्याग व
साहस विना छुं हे ज्या आःतक सफल जूगु
मखु । अले हानं थ्व चालं ज्वीगु हे छु ?

स्वयबले न्हापा कंथें च्वनी । पलाः तयाः
थःगु त्यागं वयात तृप्त याय धुंकल कि व थःगु
हे लँया छगू त्वाथःथें जुई । अज्ञान वा कायर-
ताया फुकं श्रृंखलायात थ्वं कमजोर यानाबी,
छाय् धाःसा झीसं थःगु कमजोरी थम्हं हे
सीकेफई । अँ, थुलि सीके धुंकाः जि याक्को
ज्यां जिगु उन्नति हे ज्वी; जित्तः सुन्दरता व
उच्चताया सत्तिक हे यंकैत स्वई । अभय मनु

गबलें हे बुझमुख । वूसां व पराजय मुख । व
ला भविष्यया विजययागु छगू कारणजक जूवनी,
बस् । अर्कि, माःगु छुं हे मुख, फगत अभय-
पूर्वक त्याग यायफयकेगु । त्याग मेगुनिर्ति मुख ।
धातुं धाल धाःसा थ्व त्याग हे मुख, छगू मुख्यगु
जरूरतसम्म खः । जरूरत छाय् धाःसा थः
म्वानाच्चनेत थ्व मदयक हे मगाः । समुद्रं थः
थुलि तःधंकेत सूर्यथेन्याम्ह पिपासायात लः
त्वंकाच्वंगु मदुला ? थुकि हे मुखला समुद्र
न्हाबलें थुलि बिलिबिलि जाः ?

जीवन अनन्त खः । उकि छुं क्षणयागु
दुःख ला छुं हे मुख । न्हिच्छि न्हिलाः बाघौजक
खयगुनं ज्यू हे धायमाः । ख्व हे मख्वसे
न्हिलेगुया मतलब कम ।

+ + + +

खयफु, वास्तविकतां तापाकक जिं गनं
क्यबया सर्वोच्च च्वकाय् च्वनाः जीवनयात स्वल-
ज्वी । जिं स्वां जुयाः थःगु सुगन्ध, सौन्दर्य,
मादकता लोमंकेमुख, साथसाथे जिगु कष्टमय पूर्व
जीवननं लोमंके मफु । थन्यागु उद्देश्यया पो
ज्वनाः च्वामुगु लोहजक दुगु बगरं-बगरं जि
समुद्रयागु वक्षे थ्यंकःवया । कँथे जक गगं जि
थःगु जीवनया छुं अंश वरबाद याना बाकीगु
उज्वल यायत । मिखाय् थानाच्वंगु ख्वबियात
मिखाम् तुं सुकाछ्या कायरतायागु बाध्यात हे

विसिकःछ्यत, स्वतन्त्रगु मिखां जीवनया सौन्दर्य-
यात व मुख्य उद्देश्ययात बांलाक थ्वीकेत । थःगु
त्यागं जि थःत नं दृढ़ यानाबिया साथसाथे
लँयात नं छुं समता स्यनाबिया ।

+ + + +

थ्व फुक्कं यानाः छ गन थ्यन ? कंयागु
च्वामुगु, छाःगु हे आसन प्राप्त जुल । जीवन-
भरतक परोपकार यायां चाःछूम्ह ईसायात नं
छु दत ? थन्यागु हे कंयागु सुन्दर मुकुट
गुकियात गबलें लोममंकेत वं थःगु जीवन हे
उपहार बिल । कंयात वयागु उपहार अमर जुल,
कंया दःने च्वंगु व सुगन्ध गनं मवं, व सुन्दरताया
आभास गनं मवं—वं आःतकं लखंलख मनूतेगु
बन्दनाया उपहार कयाच्वंगु दु ।

—छ, छ ला आःतकं नं कंया आसने
च्वनाः म्वानाच्वंगु दु । छं हि छु दान यात
संसारयात कस्तियागु आनन्दया वरदान दत ।
छं यौवनयात छु त्याग यात छ ला सर्वकालया
निर्ति जीवनया थ्व उद्याने सुन्दरता व सौन्दर्यया
अमर मूर्ति जुल । जीवनया व अरुणोदय गुगु
कि मेपित अल्प कालतक जक च्वनीगु, छंगु
ला रूप हे जुल । मेगु छु, छ विश्वया सौन्दर्यया
एकमात्र मूर्ति खः ।

कं, छंगु हे स्वां रूप खः ।

ज्वसापासा

आभूषण

१०७०

(थ्व लेख बर्मायागु सफूया आधारे च्वयामु जुल)

गुणो भूसयते रूपं, सीलं भूसयते कुलं
सिद्धि भूसयते विज्ञा, भोगो भूसयते धनं
रूप (रूपयात) गुणो (गुणं) भूसयते
(शोभा दयकी) कुलं (कुलवंशयात) सीलं (शील

स्वभाव) भूसयते (शोभा दयकी) विज्ञा (शिल्प
विद्यायात) सिद्धि (सःथें ज्या यानाकेनेगुलिं)
भूसयते (शोभा दयकी) धनं (धनयात) भोगो
(प्रयोग=चलति फिरति यायगुलिं) भूसयते (शोभा
दयकी)

भदन्त बुद्धघोष

गुणो भूसयते रूपं धयागुया खँ थथे—
गुण दुह्म मनु स्वभावं रूप बांमलाःसानं गुण
द्वारा बांलोनाच्चनी । गथे कि सुं छहोसिया
रूप बांमलाःह्म काय्मचा छह्म थौंकेनेयागु अवस्था-
अनुसारं बि०ए०, एम०ए० तथा डाकर पास
जूमह दत धाःसा लोकं वयात मान, आदर, सत्कार
याई । उकिया निर्मित 'गुण' धयागु रूपया तिसा
जुयाच्चन । गुह्मगुह्म रूपया शोभा तिसा धकाः
बांबांलाःगु तिसा-वसतं तियाजुई । तर वयात
सुनानं मान याःगु खनेमदु ।

शीलं भूसयते कुलं धयागुया खँ थथे—
गरीब जूसानं शील स्वभाव बांलाःगु जुयाच्चन
धाःसा कुलया शोभा जुयाच्चनी । गथेकि शाक्य
वंशते शील स्वभाव बांलागु जूया निर्मित थौंतक्क
नं नां प्रख्यात जुयाच्चन । उकिया निर्मित शील
स्वभाव धयागु कुलया तिसा जुयाच्चन ।

सिद्धि भूसयते विज्ञा धयागुया खँ थथे—
महासथ पण्डित हरेक ज्याय् पास । अथे सःथे
थःगु ज्या प्रकाश यानामक्यंगु जूसा थौं महो-
सथयागु नां प्रख्यान्त जुईमखु । ह्मिच्यागु अक्खो-
मणि घेरेयायत वोपि शैन्यतेत थःगु बुद्धि लडाई
यानाः त्याकूगु निर्मित थुथाय् महोसथ पण्डितयागु
बुद्धि खूब प्रख्यान्त जुल । विचित्रगु गुफा छगु

थःगु विचार बुद्धि दयकूगुया निर्मित महोसथ
गुफा वयान काण्ड धकाः नाम प्रख्यान्त जुया-
च्चन । उकिया निर्मित थःमहं सःस्यूगु ज्या याना
केनेगु विद्यायात शोभा दयकेगु धयागु माने जुल ।

भोगो भूसयते धनं धयागुया खँ थथे—
दुगु धनयात फुकेमाःथाय् थः इच्छाअनुसारं
खर्च यात धाःसा धन दुथें तुं सफल जुल ।
थःगु धनद्वारा परयात नं आधार जुयाच्चनी ।
गथेकि धन सम्पति दुहोसिनं धन द्रव्य फुकाः
पाठशाला वा धर्मशाला दयकल धाःसा उगु बखते
दकःमि, सिकःमि, ज्यामि आदि सकसियां ज्या
अनुसारं धन प्राप्त जुल । उकिं विद्वानतेसं धया-
तल सिमा छमा भिनेव दोछिह्म झंगःया वास
यायत गाः धकाः ।

उपदेशः—

थःगु रूपयात छगू मखु छगू गुणं
शोभा दयकेमाः ।

थःगु कुलयात परिशुद्धगु शीलं शोभा
दयकेमाः ।

थःगु सःस्यूगु विद्यायात सःथेतुं प्रयोग
यायमाः ।

थःगु धनयात माःमाःथाय् खर्च यानाः
शोभा दयकेमाः ।

इंग्लिस्थाने स्त्री-शिक्षाया प्रचार

श्री केशरलाल

इंग्लिस्थाने स्त्री-शिक्षा प्रचार जूगु निसः
व डेढ दत । झिन्हयगूगु शताब्दी फुइथेच्चंकाः
अन ईसाई धर्म प्रचारक सभा (Society
for Promoting Christian Know-
ledge) नामं छगू संस्था स्थापना जुल । थ्व
संस्थाया उद्देश्य मस्तेत सितिकं नकाः, तीकाः
धर्मया खँ सीकेबीगु व ज्यूगु ज्या छगुली लं
लिकाबीगु ।

थ्व सभां १६६८ साले मिजं मस्तेगु
लागी छगू स्कूल दयकल । लिपा थुकी मिसा
मस्तेत नं स्यन । अनं दच्छिलिपा बडादिनखुनु
(Christmas Day) लंडने सेन्ट जेम्स
धयाथाय् मिसामस्तेगु लागी छें छत्रा बालं कयाः
मेगु छगू स्कूलया उद्घाटन यात । अन धर्मया
खँ कनेगु व ब्वनेगु, च्वयगु व हिसाव थायगु
स्यनेगु यात । ज्या सनेत उत्साह दुपिं व सेन्ट

जेम्से च्वर्पि मनुत तःमिपि जूगुलि स्कूलया
उन्नति हे जुयावन । नापनापं मेगु स्कूलतनं
प्याहाँ वल । १७१६ सालपाखे देशे थजागु
स्कूलतेगु संख्या स्वीन्यागू ध्यन ।

आखः बांलाक स्यनेत स्यने सःपिं मिसात
माः धयागु चायाः १८५० साले मिस बुसं
(Miss Buss) नर्थ लंडन कलेजिएट स्कूल
इयकल । श्व ज्याय् मिस बेल (Miss Beale)
नं आपालं ध्यान तल गुकिया फलस्वरूप ब्वंके-
स्यने सःपिं मिमात भकाभक प्याहां वल ।

मिस बुसयागु स्कूल स्थापना जुयाः
खीदं दुबले इंग्लिस्थानया विश्वविद्यालये मिसा-
तेगु लागी कालेज तयाबिल । अक्सफोर्ड व
क्याम्ब्रिज विश्वविद्यालये तोताः मेथाय् मिस्तेत
डिग्री (Degree) जाँचनं बीकेबिल । थुकिं
यानाः याकन हे देशे उखें-थुखें स्कूल दत—
सबकेगुली आपाःसिया मन वंगुलि व स्यनेसःपिं

गाक दुगुलि । स्कूल दयकेत दातापिनि भरे
जक च्वनेम्वायकेया निति लिमिटेड कम्पनी
(Limited Liability Company) दयकाः
खर्च यात ।

१६०२ सालयागु शिक्षा सम्बन्धी न्हूगु
कानूनं यानाः शिक्षाया प्रचार अझ बढेजुल ।
श्व कानूनं काउन्टी काउन्सिल (County
Council) मध्यम शिक्षा (Secondary
Education) बीगु व्यवस्था जुल ।

लंडने तःगू हे स्कूलत दयाच्वने थुंकल
गुगु चलेयायत लिधंसाजक मालाच्वन । लंडन
काउन्टी काउन्सिल लंडनया फुक्क स्कूलया नायोत
(Governors) सःताः अमित नं दुध्याकाः
शहरया लागी स्कूल दयकेगु बन्दोबस्त यात ।
देशे मेमेथाय् नं थथे हे यात । आः थौं इंग्लि-
स्थाने अशिक्षितपिं सुं खनेमन्त ।

रामायणे सत्य व प्रेम

मा० कवीन्द्रमान सिंह

श्री रामचन्द्रं दातिमां कैकेयीया पाखें
बृद्ध पितायागु शोकया कारण न्यनेसाथ पिता-
यात शोकं मुक्त यायया लागी स्वेच्छा पूर्वक
आत्मत्याग यायत तैयार जुयाबिज्यात । धात्थें
धायमाल धाःसा पिताया प्रतिज्ञाया उत्तरदायो
थःहे जुयाबिज्यात । बौया पाखें बनवास वनेगु
छुं स्पष्ट आज्ञा जूगु मदु । तर सत्यया प्रति
वसपोलया थजागु महान् श्रद्धा दुगु खः किं
बौयागु सत्यया पवित्र पथं लिचिलेगु इच्छा
यानाबिमज्याः । सारा प्रजां आप्रह यात, भरतं
नं प्रार्थना यात, तर थःगु वचन पालन याय-
गुली हे दृढ़ जुयाबिज्यात । छाया धाःसा सत्य

हे परम धर्म समझेजुयाबिज्यात । भरतया प्रबल
युक्ति एवं नगर-निवासीतेगु प्रार्थना न्यनाः श्री
रामं धयाबिज्यात—“सत्यसिबे तःधंगु संसारे
छुं हे मदु । फुक्कं पदार्थे सत्ययात हे पवन
पावन पदार्थ सम्झे ज्वीमाः । सत्ये हे जगत
अवलम्बित जुयाच्वंगु दु । अतः जिं कदापि
सत्यया मर्यादायात उल्लंघन यायमखु ।”

आधुनिक युगे अधिकांश मनुतसें सत्य-
यागु महत्वया अनुभव हे यायमफु । सत्यया
महिमा थौंकेने जड़वादया चहचके लुप्त जुया-
वन । सत्य जीवन बितेयायत, सत्यया पालन
यायत थौंकेने मनु जाति पाप सम्झेजुयाच्वन

ला मस्यु, खँपत्ति हेकीगु, अथे मयात धायव
थःगु नित्य व्यवहार हे मजुइगु धाःथें ।

सत्यया अतिरिक्त झीसं रामायणे पहाड़ी
व जंगली जातिप्रति अगाध प्रेम याःगुनं खनेदु ।
गुम्हेसित मनूतेसं तुच्छ भावं स्वयातःगु खः,
घृणा यानातःगु खः, अछूत व नीच सम्झेजुया-
च्वंगु खः अमित हृदय स्पर्श यायया लागी
साहसी व उत्साही माः । अछूत राजा गृहयात
मित्रवत् आलिङ्गन यानाः, भिल्लनी श्वरीयांगु
प्रेम-रसं भरेजुयाच्वंगु चिपगु बैर नयाः, गिद्धया
सरदार जटायुया दाह-संस्कार यानाः जनताया
थजागु नकसां प्रिय जुयावन कि अमिसं राम-

चन्द्रया निंति हर प्रकारया त्याग यायत तैयार
जुल ।

प्रेमयागु बलं हे श्रीरामं सुग्रीव व विभी-
षणयागु हृदय विजय यानाकाल । हनुमान व
अंगदपित नं प्रेमया बलं हे बशे कयाविज्यात ।
वसपोलया पत्नी-प्रेम ला झन अवर्णनीय ।
प्रजा-प्रेम थुलि ठोस कि 'राम-राज्य' हे सुख-
मय राज्यया दृष्टान्त जुयावन । श्री रामया
अतिरिक्त रामायणे दुर्पि अनेक पात्रत सदा
सत्य व प्रेमयागु पालक हे जुयाच्वन । सीता,
भरत, लक्ष्मण, शत्रुघ्न, सुग्रीव, हनुमान, अंगद,
विभीषण आदि सत्य व प्रेमया मूर्ति हे खनेदु ।

.....छाय् म्वानाच्वन ?

विद्यार्थी फणीन्द्ररत्न बन्नाचार्य

दिनपति भास्कर धाय्का च्वंम्ह,
चिकु, ख्यूँ जगते लुमु जः व्यूम्ह,
अस्ताचल गुँइ लुकुं बिनावन;
जि बिकः छम्हजक छाय् म्वानाच्वन ?

लँ मखंपित लँ खंकाव्यूम्ह,
खिमिला तंकाः तिमिला व्यूम्ह,
तिमिला जुजु थौं थनं न्हावन,
जि बिकः छम्हजक छाय् म्वानाच्वन ?

न्हागुं ज्या-खँय् मज्जिमगाःपि,
शूर-वीरपि अति बल्लाःपि,
पावक, लः, फय् सिना-फुनावन;
जि बिकः छम्हजक छाय् म्वानाच्वन ?

न्हाय्पं, न्हाय् व मिखा पञ्चेन्द्रिय,
मन सुद्रान्त थः योयोपि,
झंझं दुर्बल जुयाजुयावन;
जि बिकः छम्हजक छाय् म्वानाच्वन ?

गुलिगुलि पर्वत लखं चलः वन,
प्रवल सिमानं फसं ल्यहेंदन,
सकलें-सकलें स्यना-सिनावन;
जि बिकः छम्हजक छाय् म्वानाच्वन ?

‘सीस्वां’या विषये छत्वाचा खँ

श्री माधवलाल कर्माचार्य

‘सीस्वां’ कविवर सिद्धिचरणजुयागु कविता संग्रह खः । थुकी कविजुया मने बखत-बखते लहाःगु खँत मुंकातःगु दु । जीवने गबलें छु जुल, गबलें गथे जुल, थम्हं धयाथें मजुल, उगु अवस्थाय् कविया मने अपार खँ लहात । मेपिं मनूते जूसा अन्यागु खँ गुलि बल, गुलि वन-हाली, ख्वई, हुया तुं वनी । मळिमळिगु परिस्थिति सुयागु नुगले जक मदी ! तर कवि, लेखकतेसं अन्यागु खँ च्वयाः यथार्थ कने-न्यंके फइगु शक्ति कयातःगु दु । उकीसनं सोचबिचार याइपिं, विवेकया लँ लिनाः ब्वांज्वीपिं थःगु जक हितं मखु सकलया हितं हे तिनि थःगु हित ज्वी धयागु स्यूपिं कविते मने लहाःगु द्वीमदु-स्वीमदु खँ न्यनेगुनं संसारयात तस्सकं ज्यू । छम्हेसिगु अनुभवं मेम्हसित लँ क्यनी, इतिहासया मूनं थुलि हे खः । उकिं कविवर चित्तधरजुं कविजुयात म्हसीकाः धयादीगु खः— ‘न्ह्यार्थि जागु हे ज्वी थब्यु, सुकेमते सितिकं भाव मने ।’

ख तु थःगु कमजोरीया पिज्ञापन याय सुया यो ? कविवर सिद्धिचरणजु संसारे प्याहां झाःबले गुजोगु इच्छा शक्ति मुनाः, गुजोगु आकांक्षाया मत ज्वनाः झाःगु ज्वी । तर वास्तविकताया निराश वाणं कयका तुं च्वनेमाःबले अनया मने गुलि धौबजि वालज्वी ! थःगु कविताया उद्देश्य हे नं पूरा ज्वीगु मखंबले वेकःनं चित्तधरजुयात धयादीगुनं खः—‘कथं कःगुलिं ख्वै च्वं पिन्थाय् जिगु नं कं तैथक्य माःसा, तैथक्य थन जिं ख्ववि क्वाःगु लुलं जिगु मनया सन्तप्त ब्यथा ।’

तर चित्तधरजुं, अले कविजुं हे नं खना-

दिल ज्वीमाः—कवियागु कमजोरी हे संसारया बल दु । सत्ययागु गौरव हे नं थःगु कमजोरी कतःयात कनेगुली च्वन । उकीसनं सुं कवि कालयात त्याकेत सन धाःसा, न्ह्यागुं न्ह्यथनेगु स्वत धाःसा मनं तुनाथे यायमफ्याः वूगु अफ-सोसयात कमजोरी हे ला गय् धाय् ! वयागु कल्पना सपनाजक सितिकं वइगु निराधारगु कल्पना सपना खइमखु । उकिं यानाः मानव जगतया अभाव व कमजोरी हे जक क्यन ला धायमज्यू । थुकिं जा मनूतेत संसार म्हसीका-बिई, न्हूगु लँ क्यनाबी । थुगु हे अर्थ कवि धयापिं गुगुं युगे हस्ते धाइम्ह माहां खः, गुरु खः । कवितेत ब्वनेगु हे न्हूगु संसार दयकेगु लँ स्वयगु खः धयागु आपाः अप्पो मजू । कवियागु कल्पना सपनायात सितिकं छुयनं मज्यू धयागु खँनं उकिं यथार्थ खः । थःके च्वंगु दुःख नायकाः क्वाःक्वाःगु ख्ववि गाकेफःसा जगयात हित ज्वीला धयागु कविजुं खंगुलिं नं हालाबीमाःगु कारण खत । थुगु हे साहुतिया फल स्वरूप झीत थौं ‘सीस्वां’या कविता संग्रह दत ।

अकिं ‘सीस्वां’या परिचय हे कविजुया कोमल-कोमल मनया परिचय खः । गुलि-गुलि गोको ग्वसाः ग्वयानं आःतक ल्वेक कायं महो-बले थःतथम्हंतुं जि जा सुपाचे देगः दनीम्ह का धकाः गुलि क्वातुमतु क्वायमालीबलेथें ज्यागु परिस्थिति अनयात मयोमयोगु मे हायकूगुया परिचय थ्व खयफु । कालसर्पया म्हुती लानाः आशा मुजिं ज्वोज्वीम्ह ब्यांचा थःत भाःपेगु अवस्थानं कविजुयात बल खनी । ख ला निगुली निगू तल धोयव प्यंगू मजुसे मगाः धयागु स्वयं

सिद्ध स्वः । तर कविया जीवने थथे जूमवो ।
 भि यानाः मभिनं कःवङ्गु गबलें न्यनेनंगु खं
 स्वः ला ? अले व महाःसा सु हाली ? गुलि
 अभिलाषा, गुलि आशा दुगु स्वः फुक्क मनो-
 रथया पुसा दुर्भाग्यया खुसिं च्चीकःयनाच्चन ।
 लिङ्गां कयाः दुःखयागु सिमाया बः कायगु सिबाय
 आधार छुं मन्त । अले संसारे सांसारिक परि-
 स्थिति वाफ्य वयकूगु, दुर्भाग्यया खुसि बाः
 वयकूगु जूसां पूर्व जुनिया पापं धकाः मानेमयासं
 मगात । नत्र निगुली निगु तयबले प्यंगू मजुसे
 मगाःगु छाया वयागु जीवने जक मजुल ? धर्म
 मुनेगु, कीर्ति तयगु धयागु तृष्णा हे नं फुक
 बन्धन भाःपल । पिनं गुलि पीगु ! आयु फुफुं
 वन, शक्ति गँग वनेधुंकल; हाहां छन्हु ल्वचं
 कई वा आयु हे फुई, चिकं फूगु अथवा फसं
 कःगु मतथें फ्वोक्क सी, फच्छया । सुख भोग
 याय, जीवने मोज याय धयागु ला सुपाचे देगः
 दनेगु हे बरावर जक जुल । छको-छको सन्धा-
 काई ज्वीबले, बःनी ज्वीबले, 'धत्तेरी, जिगु तन-
 द्यामं कालयागु खुसी चा छधी कुतुंवन,' थन्यागु
 तालं ता च्वनीमखंबले कविया मन गज्यागु
 जुल जुइ ! अले छु याय ! गबलें मलनीगु धकाः
 चाःगु थन्यागु व्यथा घानाः संसारे छु नि
 यायगु ! वरु तम हे कविजुयात योगु जुल,
 दुस्वप्न वयाः ख्वाख्वा हे त्यायमा, छु लगेजू !
 च्वाच्चो खोगु व च्चीच्वीं प्वीगु विपना फुक
 थाथा यानाः छनेगु हे वं कबूल यायमाल ।
 फय्थें व्वांब्वां नित्य जुयाःनं गबलें लक्ष्यतक
 मथ्यंबले मनूनं गुलित मानसिक पीडा भोगेयाई,
 द्योयाके प्रार्थना यानावंच्वनी । शास्त्रे नं धयातःगु
 खं स्वः, दीन धराया भार फुकाबी धयागु ईश्वर
 परमात्माया प्रण स्वः । कविथेंजाम्ह मानव हे
 नं पशुथें च्वनेमाःगु अवस्था जुल । उकिं विनय-
 गान यायमाल—'हाय ! अवस्था थन तक्र थ्यन

नं कान्हा ! छु छ थन वे मखुला ?' कविजुया
 अभिमान गलेजुजुं वरु प्रमुया पाली भोसुनाः,
 धरधर मिखां ख्ववि हायकाः थःत समर्पण
 यायगु हे नं बिचाः वल । दुःख जति सियाः
 म्वानाच्चने मासैलि वरु सुयोग वयवं साहस
 यानाः प्राण प्रयोग छाया मयायगु धयागु भावनं
 याउँक वल । छु याय ! थःगु जीवन अन्धकारे
 लाःम्ह, सुनां हे मान मतःम्ह चन्द्रमार्थें खन ।
 कविजुं सीकादिल—'जगया नियम थ्वहे स्वः ।'
 धैर्य मत्ती तयाः सहयायमाःगु अवस्था जुल ।
 थ्व लोक स्वार्थी खत धकाः म्हसीके माःबले
 'दुन्य तां जूसां पिन्य ति याना' जूगु स्वयनं
 मयोबले कविया क्यातुगु नुगलं भावया मि दन-
 दन मछ्यकुसे मफुत—'ईश प्रदन्त प्रतिभा जुल
 ल्वे थ्व थाय्या, कै हाःगु नाम जिगु भाव
 पिज्वःगु भाय्या ! सद्भावना थन पिकालिस्व
 मूर्ख ज्वीगु ।'

तर थ्व कवियाके धेकाबाजिनं उतिकं दु,
 मन व मगज असाध्य बल्लाः । उकिं चन्द्र-
 मायात सान्त्वना बीगुभनं थःत हे धयादिल—
 'बज्रं अजस्र गिरि शैल महान तल्लयाना पिकाइ
 धातुत अमूल्यगु यत्न याना, अय् हे थ्व क्रूर
 जनया अपमान हेलां पिकाइ झीगु छन्हु पावन
 भाग्य धारा !' उकिं कविजुयाके बदला कायगु
 भावना नारायण बः काःजूम्ह ध्रुवयाके ति हे नं
 मदु । वयागु लागी थन्यागु स्वार्थी संसार
 थःजोम्ह अथवा थःसिवे जाःम्ह शत्रु मखु, व
 जा खाली छुं हे मस्यूमह, स्यनेमानिम्ह, मूर्ख,
 हृदयहीनम्ह खनाच्चन । उकिं चन्द्रमालिसे थःगु
 समता हनाः धयादिल—'छं थःगु स्वच्छ किरणं
 सिलि विश्व व्याक, उद्यान, कुञ्ज, बन, ख्यो,
 गुं व सिन्धु न्हीक, जिं नं पिकायतिनि सु-
 प्राञ्जल काव्य धारा हूँ थ्व हे हृदयहीनगु विश्व

ख्वेको ।' उकिं अनं खनादिल—संसारे मानवता
हयत् पैशाचिकता, स्वार्थीपना ह्रीत तःधंगु उपाय
खः सत्यं, शिवं, सुन्दरंया उद्देश्य दुगु साहित्य
त्वंकेंगु, संसारया हाकुगु मनयात तुइकाः स्वच्छ

निर्मल यानावीगु । थः कवि जूगुया परिचय
कविजुं थथे बियादिल । थःत तिजकतियाः खबि
पिकयावीपि मनूया उपरे हे 'कविया गुलित
सद्भावना दु खनी !

क्रमशः

गुइले मन्त, गुइले !

श्री निरञ्जन प्रसाद

बागमती फल्चाय् च्वंम्ह लक्ष्मीथकुंयात
हैजां थिल । तिमिला जालां थिनाच्वन ।
समय नकतिनि बाचा फहूगु । खुरु, न्हयूरु
झाराबान्त जुयाः असक्त जुसेलि काय्यात थन ।
न्हलं चायकाः महन्तया मिखा गिलिगिलि याना-
च्वन तिनि हाकनं ध्वार-ध्वार बान्त यात ।

मांया ख्वाः खनेसाथ महन्तया सातुवन ।
निरासनं जुल । लक्ष्मीथकुंया मिखा व न्यताः
दुहाँ वनाः कवं ख्वाः ज्वीधुंकल । त्वले जुयाः
महन्तं न्यन, “गथे थ्व ? छु जूगु ?”

“झाराबान्त जुल बाबु, लः छको त्वने ।”
बड़ो मुश्किलं सगु सलं थुलि धायफत । महन्तं
लः त्वंकल । लः त्वनेधुंकाः लक्ष्मीथकुं वाकु
दरदर मिंक खात । भ्वाथःगु चार्पात्याय्
गोत्वीकाः भांग्रां बांलाक फायकल । मि ख्वानाः
क्वाः बिल । लः दायकल । बिरामी धाःसा
झंझं तच्चो जुजुंवनाच्वन । झिस्वदं दुम्ह महन्तं
थथे याय, अथे याय धायमफुत ।

क्रूर दानवया राज फूथें पूर्व दिशा तुइया-
वोगुलिं निशाया वेग फुत । सूर्यया किरण जगते
फिजेजुल । लक्ष्मीथकुंया फल्चाय् नं छलि हे
जः बल गुलि छम्ह धनपतिया छें । निभायात
बिरामी पीकाः महन्त बजारे वन ।

छम्ह म्हस्यूम्ह वैद्यया पसले वनाः महन्तं
थाल, “जिम्मां झाराबान्त ज्वीकाच्वन बाज्या,

छको स्वयाबियादीसा धर्म लाई बाज्या ।”

महन्त छम्ह फ्वर्गिं । फ्वनाः नइम्ह ।
थ्व खँ वैद्यं स्यू । ख्वाः स्यंकाः थाल, “जि
वयमलाः पुलांम्ह बिरामी छम्ह स्वोवनेमानि ।
वासः ज्वानाहुँ । म्हिगः छु नल छिमि मानं ?”

“नःगु ला छुं मखु । म्हीग फ्वनाहैगु
भ्वे-व्व निगःचा नःगु का ।”

“का म्वाल । धेवा स्वाःना लोज्वी ।
वासः बियाछु ।”

“धेवा ला मदु बाज्या ।”

“गन सुथंनिसें बोहनी स्यंकःवोगु !
सितिकं नं वासः दइला ?” वैद्यं मिखा ह्याउँक
कनाः महन्तयात पसलं थनाहल ।

+ + +

असं दुवाते च्वनाः महन्तं बिचाः यात—
“आः गन वने ?.....मांयाथाय् हे वने-
माल ला ! अन वंसा बिरामीयात छुं महत
ला यायफइ !.....अहँ । थथे वनां छु याय् ?
बिरामीयात माः वैद्य कि वासः । विना धेवां
न वैद्य वो, न वासः हे न्यायफु । मुख्य धेवा
माल । धेवा गन काय ?.....फ्वोवने ?
फ्वनां गुलि हे दइ !.....खूवने ? खुइफःसा
ला जिल । मफुसा ? ज्वन कि ? मांयात
जुनां स्वै ?.....फ्वने हे माल । दक्कोया
वासः न्यानायंके दइ !”

जन्माद्योया दुने गा लाया: महन्त हाला-
चन—“यो बाज्या धेवा छगः !” सुथसिया
च्याघौति जा:बले महन्तया नुगः पिपिमिनावल ।
निमा छानावोलिसे मनूतनं सालुथा वन । जुरुक

दना: जाकि पोचित । धेवाया वासः न्याना:
सरासर थःगु फलचाय वन । मांम्ह तुति चा:तुड-
का: घनाच्चंगु । ग्याग्यां छयले लाहा तयास्वत—
ख्वाउंसे । गुइले मन्त, गुइले !

ब्रह्मचर्य

ब्रह्मचर्य व तपं याना: मनूतेसं
मृत्युयात नं त्याकेफु । अर्कि
मनूतेसं ब्रह्मचर्य पालन यायगु
अत्यावश्यक । ब्रह्मचर्यया अर्थ
वीर्य रक्षा यायगु खः । वीर्य

गय, जुया: बनेज्वी धा:सा भोजन यानागु अन्नया
न्हापां रस बनेज्वी, रसं हि बनेज्वी, हिं ला
बनेज्वी, लां दा: बनेज्वी, दाखँ कें बनेज्वी,
क्वँचं स्य: बनेज्वी, स्य:नं तिनि वीर्य बनेज्वी ।
श्वहे वीर्य ओज धातु स्वरूप जुया: सारा शरीरे
तागत बी, बल दयावई, शरीर हृष्टपुष्ट जुयावई ।
रूप बांलाइगुनं श्वहे वीर्यया हेतुं खः । उर्कि
श्व वीर्ययात मनूतेसं विशेष पूर्वक रक्षा याना-
तयमा: । खर्च यात धा:सा वयागु कान्ति फुकं
हीन जुयावनी ।

अन्न भोजन याना: न्यान्हु दुखुनु रस
ज्वी, रस न्यान्हु दुखुनु हि ज्वी, हि न्यान्हु
दुखुनु ला ज्वी, ला न्यान्हु दुखुनु दा: ज्वी,
दा: न्यान्हु दुखुनु क्वँ ज्वी, क्वँ न्यान्हु दुखुनु
स्य: ज्वी, स्य: न्यान्हु दुखुनु तिनि वीर्य ज्वी ।
थुगु प्रकारं स्वीन्हु दइबले तिनि वीर्य जुया:
सारा शरीरे फ्रिजेजुयावनी ।

पीगू सेर अन्नया भोजन नयबले तिनि
छस्यो हि ज्वी । छस्यो हिया नितोला वीर्य
ज्वी । निंह छस्यो-छस्यो अन्नया भोजन या:सां

भिक्षु शाक्यानन्द

लच्छिया स्वीस्यो अन्नया भोजन याई । थुगु
हिसावं लच्छिया छतोलाया वीर्य बनेज्वी । श्व
लच्छिया कमाई जुल ।

श्व ओज धातुयात गुम्ह पुरुष रक्षा
यानातयफई, उम्ह पुरुषया रूप-कांति बांलाना:
हृष्टपुष्ट जुया:, शरीरयागु फूर्ति दया: मागज
दयावई । उर्कि हे याना: विद्या सइगु, ज्ञान
दइगु, बुद्धि दइगु, प्रज्ञा दइगु । अर्थात् थुपि
फुकं ब्रह्मचर्य पालन यानागुया प्रभावं हे दइगु
खः । उर्कि ‘ब्रह्मचर्य प्रकासेथ’ धका: भगवानं
भिक्षुपित आज्ञा जुयाविज्यात । ब्रह्मचर्य पालन
याइपिं मनूतेसं निम्न अष्ट मैथुनं बचेजुइमा:—

- (१) मिसातेगु ध्यान व कल्पना यायगु
- (२) मिसातेगु रूप गुण वर्णन यायगु
- (३) मिसातेनाप ख्या:—ठट्टा यायगु
- (४) मिसातेत पाप दृष्टि स्वयगु
- (५) मिसातेनाप एकान्ते खँ लहायगु
- (६) मिसातेगु निर्वस्त्र तस्वीर स्वयगु
- (७) दुर्लभ मिसातेगु इच्छा यायगु
- (८) प्रत्यक्ष संभोग यायगु

हस्त मैथुननं गबलें मयायगु । थुलि नियम
पालन या:म्हेसित तिनि धार्थेम्ह ब्रह्मचारी धाई ।
मिसातेसं मिसा धका: उल्लेख जुयाच्चंथाय मिजं
भापा: कायसयकेमा: । मिजंतेत जक श्व नियम
मखु । मिसातेसं नं ब्रह्मचर्य पालन यायमा: ।

गुलि ब्रह्मचर्य पालन यायफत उलि ततः-
धंगु कार्य सिद्ध यायफई । न्हापा २ ऋषि,
बुद्ध, बोधिसत्व आदि पिसनं श्वहे ब्रह्मचर्ययागु
बलं हे ततःधंगु पुरुषार्थ क्यनाबिज्यागु खः ।
पंच अभिज्ञान लायत नं ब्रह्मचर्य हे पालन
यायमाः । हानं रूपसमापत्ति प्यंगू, अरूपसमापत्ति
प्यंगू श्व च्यागू समापत्ति ध्यान प्राप्त यायगु

जूसा ब्रह्मचर्य हे पालन यायमाः । हानं ओता-
पत्ति, सकृदागामि, अनागामि, अरहत् पदवि
लायगु जूसा थुगु हे ब्रह्मचर्ययात पूर्ण पालन
यायगुली कोशिश यायमाः ।

श्व जुल ब्रह्मचारीते निति । गृहस्थितेसं
नं मिजं जूसा एक नारी ब्रह्मचारी ज्वीमाः ।
मिसा जूसा पतिव्रत धर्मे चबनेमाः ।

किपालुयात

श्री भगवती प्रसाद 'नेवा'

छ सु ? गय् वोम्ह धकाः धाय् जिमिसं ?
स्वयाच्चना तर छंगु चरित्र ।

जीव अजीव हरेक पदार्थे
रवि-शशि न्होने न्हिन्हि साथे

वा-इ मघाःसां मसःतुसानं
थम्हं स्वया हे छ वयाच्चंम्ह ।

रवि, चन्द्र विना पिहँ मवोम्ह,
ख्यूँ थाय् गबलें छ वे मसःम्ह,

पनपच्छेनं छुं मदु छंके,
दु न्ह्याम्ह नापं घनिष्ठ मेल,

रूप कयाः छं वस्तु—किचःया
सकताय्सं व्याप्त जुयाच्चंम्ह ।

जि गय् याय् छं याइगु अय् हे
जिमित गिजय् छाग्य् याय्गु छं थय् ?

चां-न्हि नापं नापं वइगु,
छन्त सुनां थुगु बानी स्यंगु ?

छ व जि व नापं जूगु खनानं
स्वे मफयाः ज्वी राजा मृत्युं

यःथिति ख्वेकाः, श्री गृह स्यंकाः
श्री निम्ह फायाः पित्तिना छुँगु ।

घनिष्ठ मेल छुतय्याय्वं हे
पूर्व जन्म जा फवीमखु पासा,

मांया गर्भ प्याहँ वेवं
श्रीपि हानं नापं नापं ।

स्त्री विद्या

स्त्री-समाज सुधार यायत न्हापां विद्या आवश्यक । विना विद्यां स्त्री-समाज कदापि सुधार ज्वीमखु । अविद्याया कारणं थों स्त्री-समाज नरक-तुल्य जुयाच्चन । यदि शिक्षिता व बुद्धिमानी जूग, जूसा भवार्तिथें निन्दनीय याकाच्चने अवश्य मालीमखु । झीथाय् स्त्री जाति विद्याध्ययन यानाहइगु अवस्थाय् मिजं-तेत भार ज्वीगु भयं व छें ज्या तोतीगु शंकां मिसातेत विद्याभ्यास याकेमज्यू धयागु बुढाबुढीते न्येत खः । श्व इमिगु तःधंगु भूल खः ।

छगू अशिष्ट छें छु धाःसा काय्पित विद्या ब्वंकेगु परम कर्तव्य सम्झेज्वीगु, म्हाय्-पित खिचाबराबर यानाः छुं हे मब्वंकीगु । मां-ब्वापिनि श्व छु काइदा ? काय्पिजक मां-अबुं ब्वीकातःगु, म्हाय्पिं चाहिं खिचां ब्वी-कातःगु ज्वीका मखुला ? मखु धयागु जूसा छु कारणं म्हाय्पित शिक्षा मबीगु ? मिसातेत विद्याध्यायन याकेमज्यू धकोः धर्म-शास्त्रे धयातःगु मदु । काय् ज्वीमा अथवा म्हाय् ज्वीमा थः मचातेत समान खंकेगु मांबौपिनि परम कर्तव्य खः धयागु हे शास्त्रया अभिप्राय खः । अर्कि गुम्ह मांबौन काय्म्हाय्पित विद्या ब्वंकीमखु उम्ह मांबौ परम वैरी खः, शत्रु खः ।

झी शास्त्राचार्यपिसं विद्यायात अमृत धयातल । अमृतया गुण अमर यानाबीगु । चाहे मिसां ज्वीमा, चाहे मिजंनं विद्याया प्रभावं थःथःगु नां व कीर्ति उज्ज्वल याई । शरीर सुयां अमर ज्वीमखु । मनूया गुण व कीर्तियात हे जक अजर-अमर धाई । विद्याया प्रभावं तथा तेजं यानाः देवी अनुसुया, सावित्री, सीता, द्रौपदी आदि पिनि नां थौंतक अमर जुयाच्चन । हानं मिजंतनं महर्षि बालिमकि, महर्षि वेदव्यास, महात्मा गोस्वामी तुलसीदास

—कुमारी मीम कुमारी ।

आदि पिनि नानं विद्यां हे यानाः अजर-अमर जुयाच्चन ।

विद्या भारादारया छगू ताःचा खः । विद्या मदुगुलिं थौंकने मिसात मूख जुल । विद्या मदयकाः मनुष्य रूपे च्वनेगु ख्वाले हाकल पानाच्चनेगु बराबर खः । गुम्ह नारी विद्या मब्वंम्ह ज्वी उम्ह नारीया जीवन पशुसमान ज्वी । संसारे नित्य प्रचलित जुयाच्चंगु व्यवहार सकसिनं स्यूगु हे दु कि गुम्हसिके विद्या उम्ह-सिके प्यंगः मिखा । विद्या ब्वनाः गुलि आनन्द जू धयागु ख्या रहस्य व भाव ब्वन धायव हे जक सियावई सिवाय कनां साध्य मजू । गथे लातापाकःनं प्यारा नयाः प्याराया स्वाद वर्णन यायफइमखु वथें तुं विद्याया आनन्द वर्णन ज्वीमखु । विद्या विना स्त्री-पुरुष थःथःगु कर्तव्यया विचार कदापि निर्णय याय-फइमखु । मिखा दःसां तबि विद्या मदुम्ह मिसा अन्धी हे खः ।

गुम्हं-गुम्हं मिसातेसं आखः ब्वनेगु जागीर नयतला धाइपिं । छु मिसातेसं जागीर नय हे मज्यू धयागु दुला ? लक्ष्मीबाई तलवार ज्वनाः संग्रामे डटेज्वनेज्यू धासेलि मिसातेसं कलम ज्वनाः अड्डाय् पुलि थिकु-थिकु संकाच्चने छाय् मज्यू ? मिसातेसं जागीर नय हे मज्यू धयागु जूसा सतानींनं ज्वीमज्यू । तर विद्या ब्वनेगु जागीर नयत हे जक नं ला मखु । विद्या ब्वनेमाःगु मुख्य ज्ञान-चक्षु दयकेया लागी । अर्कि बुद्धिमानी ज्वीत, ज्ञान चक्षु दयकेत न्हापालाक विद्या हे निं अति आवश्यक जुया-च्चन । थुजोगु आवश्यकगु वस्तु मिसातेत म्वा, मिजंतेत जक दयव गाः धयागु अन्याय मखुला ? सरस्वती मिसा लाकी मिजं छको धयादिसं सा का !

१०००

—ज्ञान कुमारी

झूठ खँया प्रतिफल

न्हापा काशी देशे मन्त्र बिद्यां पारंगत जुयाचवंह पण्डित छम्ह दयाचवंगु जुल । व पण्डितं बिक्को मन्त्रया सिद्धिनं प्राप्त जू । छन्हु पण्डितं बड़ा अद्भुतगु लीला पिकयाः बखत मौकाय् मदइगु फलफुल थःगु मन्त्रद्वारा सयकाः सेवन यानाचवन ।

छन्हु जुजुया क्यब नायोनं पण्डितयागु ख चमत्कार खन । वं विचार यात—‘थ्व अमूल्यगु मन्त्र जितः नं दःसा धाःधाःगु बखते फल सयकाः कुबेलाया चीजबीज चढ़ेयानाः जुजु-यात खुशी यायफई । जुजु खुशी जुल धायव बखतबखते बखशिश प्राप्त जुई ।’ थथे विचार यानाः वं मन्त्र स्यनेगु उत्साह यात ।

धनया लागी मन्त्र स्यनेगु निर्य्यतं व मनु पण्डितयाधाय् वन । पण्डितं ‘हे पुरुष ! छ गनं वयागु ?’ धकाः न्यन । ‘कृपा तयाः जितः मन्त्र बिद्या स्यनादीला धयागु आशां छिगु शर्णे वया’ धकाः वं लिसः बिल । पण्डितं वयात ‘ज्यू का’ धयाः थःगु आश्रमे तल । अले व मनूनं सेवा-सुसारद्वारा गुरुयात खुशी यानाः मन्त्र दीक्षा काल । थ्व मन्त्रया सिद्धि धाःसा झूठ खँ ल्हायमज्यूगु जुयाचवन । अर्कि गुरुम्हसे धाल, “हे शिष्य ! छं जिके मन्त्र कायधुंकल । आः छं गबलें झूठ खँ ल्हायमते । झूठ खँल्हात कि मन्त्रया सिद्धि मदयाः छ बिसिद्धि जुई । ख छं ख्याल ति ।” शिष्यं नं हवस् धकाः स्वीकार यात ।

सयके-सीके यानागु छगू-निगू मन्त्रया परीक्षा यायमाल धकाः व मनूनं सिमाक्वे च्वनाः

जप-तप यानास्वत । स्वोगु बखते गबलें मसइगु फलफुल सयावल । ‘आः धाःसा धाःधाःम्हसित धाःधाःगु फल चढ़ेयायफइगु मन्त्र दसेलि जितः छु धन्दा ! जि साहू जुइत छुं माःगु मखुत । आः जि गुरुयाके बिदा कयाः थःगु थासे वने-माल’ धकाः मत्ती तयाः गुरुयाके बिदा कयाः वन ।

थःथाय् वनाः न्हापाथें क्यब नायो जुयाः अनेअनेगु स्वां ह्यकाः, सिसाफल सयकाः क्यब झःझः धायकातल । थथे झःझः धायकाः बांलाका-तःगु खनाः जुजुं खुशी जुयाः सच्छिसाइ दां बकस बिल । एवं प्रकारं बकस काकां व मनूनं सुख पूर्वक जीविका चलेयानाचवन ।

छन्हु व जुजुया मने वल कि थ्व क्यब नायोनं अनौठाअनौठागु चीजबीज हइगु; बेला-बखतनं मखु; थ्वयाके अवश्य मन्त्र दयफु; थ्व खँ कने वल धायव न्यने । कनेखुनु नायो जुजुया सेवाय् हाजिर जुल । अले जुजुं न्यन, “हे पुरुष ! छ खनाः जि अद्भुत जुल । छं जितः अमौकायागु फलफुल नकूगुलि जि छक्क परेजुयाचवना । छंके मन्त्र दु लाकी छु ?” आः खइमखुत, महाराजं थ्व मन्त्र सोकल कि अवश्य जिगु लाभ हानि जुइ धयागु बिचार यानाः वं धाल, “मखु महाराज । मन्त्रं थ्व फलफुल दुगु मखु ।” थुलि झूठ खँ ल्हासेलि वयागु सत्य बचनया सिद्धि भ्रष्ट जुयावन । लिपा व मन्त्रं छुं शिप लगेमजुल ।

लोके झूठ खँया कदापि जय जुइमखु ।

सम्पादकीय

झीगु भाय्

सारे भाय्या उत्पत्ति गुबले जुल, श्वया जातः गुलि पुलां थुगु विषये झीसं अनुमान यायगु सिवाय थबले हे धकाः तोकेयानाः धाय-

मफु । श्व ला पक्कां खः आखःया सृष्टि ज्वीन्हो भाय्या सृष्टि जुल, हानं भाय्यासिकं न्हापा भाव सृष्टि जुल । भाय् धयागु भाव व विचार काल-बिल यायगु छगू साधनजक खः । अथे हे आखः धयागु भाय्या सहायतां भाव सुरक्षित याना-तयगु छगू साधन खः ।

न्हापा-न्हापा भाय् सृष्टि ज्वीन्हो मनू-तेसं मनया भाव इस्त्रा व सलं प्रकट याइगु जुयाच्वन । श्व इस्त्रा व सलं मनया भाव प्रकट याइगुलिं शिष्ट व सभ्य जुजुं थौं नृत्य व संगीतया रूप कयाच्वंगु ज्वीमाः । अथे हे आखः सृष्टि ज्वीन्हो गुम्हेसिगु बारे छु धायमाःगु खः वयागु सम्पूर्ण रूप, रेखा, आकार, आकृति च्वयाः भाव व्यक्त याइगु जुयाच्वन । थुकिं हे थौं चित्र कलाया रूप धारण यानाच्वंगु ज्वीमाः । थुगु हिसाबं नृत्य, संगीत व चित्र कला आदिले नं भाय् दु धायमाः । दु धायमा छु, दहेदु धाःसां ज्यू । फरक थुलि हे जक जुयाच्वन कि झीसं थौं भाय् धकाः सम्झेजुयाच्वनागुली शब्द दर्ई, शब्द उच्चारण ज्वी, थुकी ज्वीमखु । थुकी इस्त्रा व सलं हे धायमाक्को धयाछ्दै, यायमाक्को याना-छ्दै । वास्तवे धात्योंगु भाय् ला थुमित हे धायमाः । कारण, जाति विशेष, प्रान्त विशेष, देश विशेष व महादेश विशेषे संकुचित व सीमित मजुसे विश्व हे थुइगु भाय् थुपि खः ।

झीगु भाय् गुबले उत्पत्ति जुल धयागु विषये मनूते मतान्तर दनि । इतिहासया बारे मतान्तर दुगुलिं हे भाय्या बारे नं मतान्तर दुगु खः । तर बांलाक अनुसन्धान व अन्वेषण यानाखल धाःसा पत्ता लगेयाय थाकुइथें मच्वं । श्व जुल इतिहासवेत्ता व भाषान्वेषकतेगु ज्या । भाय्या हाव, भाव, आकृति, प्रकृति विचाः यानाखयबले चिनिया, तिब्बती व बर्मली भाय्थें झीगु भाय् नं एकाक्षर भाय्या प्वाथं हे प्याहां वोगु खः धकाः सम्म ला झीसं धायफु । खः, थौं झीगु भाय् बिल्कुल एकाक्षर मजुसे मेमेगु भाय् नं आपालं मिस्कट जूवयधुंकूगु दु । सङ्गत गुणया फल श्व खः । झीगु हे भासे जक अथे जूगु मखु । संसारे दक्को भाय्या इतिहास ब्वनाखल धाःसा फुक्केसं थथे जुयाच्वंगु खनेदर्ई । दृष्टान्त स्वरूप झीगु राज भाषा नेपाली । थुकी जङ्गीपाखे खल धाःसा जम्मा अंग्रेजी शब्द खनेदर्ई, निजामतीपाखे खल धाःसा फार्सी शब्द, साधारण व्यवहारपाखे खल धाःसा नेवा, हिन्दी, फार्सी शब्द आदि । अथे हे भारतया राष्ट्र भाषा ज्वीथेज्वीथे च्वंच्वंगु हिन्दीनं खिचडी-मिचडी ज्वीधुंकूगु दु । समय परिवर्तन जुयावंलिसे, मेमेगु जातिया सम्पर्के वयावंलिसे आचार, विचार संस्कृति, संस्कार आदिले हेरफेर जुयावनीथें भासे नं जुइगु स्वाभाविक हे खः । (छु रुढीवादीतेसं थुकिं शिक्षा कायगु गबलें कुतः याइला ?) तर थथे ज्वीवं भाय् विशेषया थःगु विशेषता तनी-मखु । भाय्या पहचान क्रियाद्वारा जुई । क्रिया गुगु भाय्या जुयाच्वन उगु भासे न्हागु हे

भाय्यागु शब्द मिस्कट जूवोंसा इपि उकी हे
गामे जुयावनी ।

न्हापा नेपाले नेवातेगु राज जुयाच्चंबले
नेपायागु राज भाषानं नेवा भाय् जुयाच्चंगु
जुल । भाय्या उन्नति यायत प्रताप मल्ल जुजुं
अत्यन्त कोशिशनं याःगु जुयाच्चन । कोशिश
याःथें फलनं प्राप्त जूगु खनेदु । नेवा भाय् मस्यूम्ह
छ्म कवि न्हापां नेपा गाले वोबले नेवा भाय्या बारे
'भासन्ते पान्थ पृष्ठा सुललित वचसा भाय्
मसीया, मसीया' धकाः च्वयातःगुलिं झीगु भाय्
गुलित बांलाःगु, गुलित हिसि दुगु, गुलित
प्रशंसनीय धयागु सीदु । तर नेवा राज पतन
जुसेलि नेवा भाय् नं बुलहुँ, बुलहुँ क्षीण जुजुं-
वन । आखिरे नेवा आखः ला बिल्कुल हे लोप
जुयावन । नेवा भाय् खँ ल्हायगु भाय्जक
जुवन । गुलि-गुलिं स्वार्थी नेवातेसं धेवाया लोमे
थःगु भासं खँ ल्हायगु हे नं तोताहल, नेवा
भाय्यात छगू हीनगु भाय्थें सम्झेजुइगु थालेयात ।
मेपिसं नेवा सफूत धुं-धुं पाय् च्याकाः, सिनः
तिकाः सुयातं मक्यंसे पिलाचाय् सुचुकाः किलं
नकातल । गुम्हेगुम्हेस्यां क्यूरिसर्थे यानाः कल-
कत्ता, बम्बई आदि शहरे मीयंकाः पाय्मो
पोचिनाहल । थ्व फुक्कं नेवातेगु हीन अवस्था-
यागु, थःत थम्हं म्हमस्यूगुया ज्वलन्त प्रमाण
खः । नेवा भाय्यागु व्याकरण डेन्मार्कें च्वंम्ह
हान्स जोगेन्सं दयकाहयगु ला नेवाते निर्ति सिना
बरोबर हे जुइमाःगु खः । तर, डेन्मार्कनर्सि
व्याकरण वनेजुयावोगुलिं झीगु भाय्या गुलित
महत्व दु झीसं अनुमान यायफु । छखें थ्व झीगु
निर्ति गौरवया खँ खः ।

थोदें लिपा थौं हानं नेवा भासं तीजक
छयं ल्हनाहल, रिप वान विंकलं नेवा भाय्या
रूपे न्ह्यलं चायकल । थो चक्कं हे धायमाः ।

सुपाचं तोपूवइगु भय मदु । थथेक छचाःखेलं
स्वयबले हानं न्ह्यः वयकीगु सम्भावना मदु ।
दैन, दैन । चंचं धायाः न्हियान्हित्थं परिपक्व,
परिपूर्ण, परिशुद्ध जुयावने सिवाय न्हनावनी आः
हरगिज मखुत । तर थौंया भाय् व न्हापाया
भाय् उत्थें मजू । निगुली आपालं अन्तर दु ।
मेगु ला छु, झी मां-अबुपिनिगु भाय् व झीगु
भाय् हे नं उत्थें मजू । झीसं ल्हायगु भाय्
झी मां-अबुपिसं उत्त मथू धाःमा अत्युक्ति ज्वी-
मखु । छाय् धाःसा झीगु भासे शब्द म्ह । अर्कि
थःगु हे भाय्यागु भरं जक झीसं थौंकेनेयागु
वातावरणे वक्को भाव व्यक्त यायमफु, यायमछि ।
मेमेगु भाय्या लिधंसा मकासे मगाः । कायत
मछालेमाःगुनं मदु । अथे धकाः झीके दुगु शब्द-
यात वास्ता मयासे मेमेगु भाय्यागु शब्द प्रयोग
यायगु उचित मजू । झीके मदुगुजक त्यासा
कायमाः ।

झीके छु शब्द दु, छु मदु धयागु खँ
शब्द संग्रह यायव हे जक सीदई । संग्रह
यानाच्चंगुनं दु धाःगु न्यना । दुगु पक्कां खःसा
दक्को नि प्रकाशित यायगु हथाय हे जुल ।
लिपा हानं मामां मेमेगु संस्करणे अथवा निगूगु
भागया रूपे पिकाकां याःसां ज्यू । थन न्ह्यथने-
माःगु खँ छगू छु धाःसा ठेट नेवा शब्दत सय्केगु
सीकेगु जूसा पददलित व अवहेलित जुयाच्चंपिं,
भिखाचाछें च्वंपिं झी अन्नदातातेगु चाकरी
यायमाः, संगत यायमाः, इमिगु सम्पर्के वयमाः ।
ततःखागु छें पुलांगु शब्द प्याहाँ वइमखु, न
ससुद्यया पालि निपा भाःगि धायवं वई ।

झीगु भाय् अमर ला ज्वीगु हे जुल,
थुकी छुं सन्देह मदु । तर भाय् धयागु भाव
काल-बिल यायगु छगू साधनजक खः, थ्व झीसं
लोमंकेमज्यू । भाय्या माध्यमं बांलाक, हिसि

दयक, चट्ट च्वंक, यइपुसे च्वंक भाव व्यक्त
यायगुयात हे साहित्य धाई । साहित्य हे जीवन
खः । छुं जातिया जीवनया इतिहास स्वयमाल
धाःसा व जातिया साहित्य स्वयव सीदई ।
अकिं झीसं जीवन बरबाद यायगु लाकी आबाद
यायगु ? आबाद हे यायगु सा सिमसिम आजुया
पालेयागु भाव व विचार शिक्षा कयाः आधु-
निक युगयात लोगु भाव व विचार झीसं अवश्य
ग्रहण यायमाः । भाय् माः अवश्यं, तर भाय्यासिकं

जीवन माः । अकिं आकाशे छें दयकेगु, संसारं
बिस्युंवनेगु, निर्धातेत क्वेँ खनेदयक क्वायगु बुद्धि
व ज्ञानं भरेजुयाच्चंगु साहित्य झीत मज्यू । झीत
ला पतिततेत उत्थान याइगु, उत्थान जुयाच्चंपित
अधिसरे याइगु, मनोवेगयात परिष्कार व संजीवनी
शक्तियात संचार याइगु साहित्य माः । अले जक
भाय्या सेवा यानागु साफल्य जुई । अले जक
भाय्यात धाथेंगु भाय् धायजी ।

मां-भाय् जिन्दाबाद

ई

—स्व भैरव गोपाल वैद्य

दनाः तेलं ज्वीमाः थुइत थन जा झीत नयत ।

अले यायमाः झीसं निहछित थन ज्या चच्छि च्वन्यत ॥

मप्युसा बर्खां वा नयखनिमखू सीकि चिकुलां ।

थ्व सीकाः फुक्कं मानुषत जुइमाः ज्यामिलु खुलां ॥

शब्द

—श्री जेरो कुमार

सूर्य उदय जुल हं तेज प्रचुर क्यनाः ।

तर, जिगु प्यखेरं अन्धकारया अन्धकार ।

तिमिला प्योहँ वल हं मधुर प्रकाश ज्वनाः ।

तर, जिगु न्होने ख्वात्तुसेच्चंगु पर्दा ।

आः छं हे धा प्रिय, थ्व धात्थें प्रकाश
लाकी अन्धकार, तेज लाकी तम, ज्योति लाकी
कलमष ?

शब्द वल—“थ्व अन्धकार खः, घोर
अन्धकार । छ मनू खः । छंके शक्ति दु, सामर्थ्य
दु । न्होने हुँ । प्रयास या । तिमिरयागु
निश्चर पर्दा खुनाछु । अले छं खनी सूर्ययागु
प्रचुर तेज व चन्द्रमायागु मधुर प्रकाश । नव
प्रभात छं दर्शन याई । इन्द्रया बगैचाय् छ
थ्यनी ।”

सम्पादकयात पौ

‘जीवने अभिनयया स्थान’ धयागु श्री जगत बहादुर जोशीजुं चवयादीगु लेख स्वयाः साप हे हर्ष जुल । जिपि थेंज्यापि कलाया परिभाषा मस्यूपित कनादीगु जिमिगु लागी सौभाग्यया खं खः । वेकःथेंज्यापि विद्वानतेसं झी देशयागु कलापाखे ध्यान तयादिल धाःसा कलाया उन्नति ज्वीगु छुं वेर दुगु मखु ।

नाटकया समालोचना यानादीगुलि लिपायात तःधंगु शिक्षा दत । साथसाथे श्व शहरयापि फेशने आपाः मुलेजुयाः अन्धकारे भटके-

जुयाच्वंपि नव युवकतेत छगू प्रकाश क्यनेगु खः । हानं वेकःनं धयादीथें मन्दिराया माजु सुरुचि थः छयमचातेत वृद्ध ब्राह्मणं अचानक न्होने तयहःबले हर्ष प्रकट यायमाःगुनं खः । तर हर्ष प्रकट निगू किमिमं ज्वीफु—म्हुतुं छुं धयाः भयवा न्हिला खवाः यानाः । सुरुचि न्हिला खवाः याःगु खः । अर्कि जोशीजुं अभिनयया दृष्य तापाकं स्वयादीगुथें च्वं, मखुसा सुरुचियागु उगु समययागु न्हिला खवाः अवश्य खनादीमाःगु खः ।

—देवराज शाक्य भोजपुरे

सफूया बारे

हिन्दी प्रारम्भिक शिक्षा—

(स्वंगु संस्करण)—चोम्ह टी० कृष्णस्वामी, पिकाःम्ह भाग्योदय प्रकाशन, जबलपुर, सी०पी० मू ०-१०-०

श्व हिन्दीया वर्णमाला खः । हिन्दी भाषाभाषीते निरिति श्व सफू मखु, न अहिन्दी मचाते निरिति । श्वया तात्पर्य अहिन्दी अंग्रेजी-बाजतेत हिन्दी सयके अःपुइमा धयागु हे खः । कारण, हिन्दी शब्द व वाक्यया माने अंग्रेजी च्वयातःगु दु ।

सफू ठङ्ग दयक च्वयातःगु जुल । व्याकरणया नियमनं अःपुक श्वीगु किसिमं क्यनातःगु दु । दक्षिण भारतपाखे शिक्षित वयस्कतेत हिन्दी सयकेत थुकि आपालं ज्या बीफु ।

धम्मपद (निगूगु संस्करण)—अनुवाद याःम्ह भिक्षु अमृतानन्द, पिकाःम्ह भिक्षु महानाम ‘कोविद’ मन्त्री धर्मोदय सभा, कालिम्पोंग, दार्जीलिंग । मू सजिल्ला नेपाले ६८१, भारते ॥=) अजिल्ला नेपाले ७०१, भारते ॥=)

सुद्धकनिकायया १५गू प्रन्थमध्ये छगू

‘धम्मपद’ खः । थुकी भगवान् बुद्धं थाय्थासे आज्ञा जुयाबिज्यागु ४२३ पु अति सारगर्भित सिलः संग्रह जुयाच्वंगु दु । सिलः साप हे मर्मस्पर्शी, साप हे घट लगेजू । सुख, दुःख, पाप, धर्म, भिक्षु, ब्राह्मण आदि २६गू विषयनाप सम्बन्ध दुगु सिलः थुपि खः । लंका, बर्मापाखे श्रमण दीक्षा कायन्हो थुपिनि कण्ठ वयकेमाः ।

सफूयात बौद्ध धर्मया बगिल कोष धाःसां ज्यू । जिल्लानं दुगुलि स्यनीगु सम्भव कम । बोधिनी व गाथा-सूची यानाः पारिभाषिक शब्दया अर्थ प्रस्त जू, सिलःनं तुरुन्त, चट्ट ल्वीके अःपु ।

तथागत—चोम्ह श्री रत्नशंकर;

पिकाःम्ह प्रसाद मन्दिर, बनारस ।

श्व हिन्दी कविता संग्रह खः । भगवान् बुद्धया अवतरण, निष्क्रमण, निर्वाण आदि मुख्य-मुख्यगु च्यागू घटनाया बारे च्यापु कविता दु । कवितात भावपूर्ण जू । भाय् आपालं संस्कृतमय ।

समाचार

परोपकार औषाधालय : द्वितीय वार्षिक सभा

बंगु पौष २४ गते कान्तिपुर शहरया बुढांख्यले अति शान्तिपूर्वक सभा जुल । निदोलं मयाक मनूत मुन । नेपाले थुलि जोगु सभा गुबलें मजुनि । तर थ्व सार्वजनिक सभा मखु । सदस्य व दातात तोताः मेपित मसःतू, दुमकाः । प्रबन्ध साप बांलाः । सुयां साइकल तन अथवा दापा जुल धयागु हे नं मडु ।

सभा शुरू यायत स्वागताध्यक्ष श्री शेषराज दलीजुं उपस्थित जुयाच्चपिं सकसितं स्वागत यानाः ये, यल, खोप स्वंगू शहरया ५ लाख मनूतेसं जक संस्थायात सहयोग बियाः निस्वार्थ भावं निष्काम सेवा यात धाःसां सम्पूर्ण नेपालया स्वास्थ्य भिकेफई अकिं सकसितं उपकारयागु ज्या याकेगु कुतः यायमाल धकाः अनुरोध यानादिल । अनंलि सभाया ज्या चले-यायत सभापति छम्ह ल्ययेमाल धयालि श्री चन्द्रवीरसिया प्रस्ताव व श्री त्रैलोक्यनाथया अनुमोदन बमोजिम सकस्यां चित्त बुझेजुयाः श्री डा० देवव्रत दास गुप्त सभापतिया आसने च्वनादिल ।

अले सभापतिजुया आज्ञां मैनेजर श्री दयावीरसिजुं संचालक रिपोर्ट ब्वनादिल । रिपोर्टे दच्छिया भित्रे गुलि आम्दानी जुल, गुलि सदस्य व दाता दत, हानं गुलि-गुजोगु ज्या जुल फुक्कं यथार्थ खं न्यंकादिल । 'सेवक' भाजुपित प्राथमिक प्रचारया शिक्षा बीगु व प्रसूतिगृहया स्थापना यायगुली सकसिनं सहयोग यानादिल धाःसा थुगु सालं हे निता ज्यां सुसम्पन्न ज्वी धकाः आशा क्यनादिल ।

थुलि सिधयव संचालन समितिया अध्यक्ष तथा आन्तरिक हिसाब परीक्षक जुयादीम्ह श्री मा० चूडानन्द वैद्यजुं बैलैन्स शीट अर्थात् दच्छिया हिसाबया फाँटवारी कनादिल । उपस्थित सकसिनं हिसाब ठीक हे जू धकाः चित्त बुझेजुयाः पास यात । अनंलि विधानबमोजिम पद त्याग यायमाःपिं संचालक प्यम्हेस्या पदत्याग जूगुलि मेपिं प्यम्ह ल्येमाली धकाः सकस्यानं ल्यल । तर छम्हेस्या संचालक जुइगु इच्छा मदुगुलि वया सट्टा मेम्ह छम्ह ल्यल ।

थुलि सिधयव मैनेजरजुयागु अनुरोध बमोजिम विधाने निता-स्वता खं फेरेजुल । अले परोपकारया ज्याया विषये टीका-टिप्पणी सुयां दत धाःसा धयादिसँ धकाः सभापतिजुं न्यंकादीव गुम्हेस्यां आयुर्वेद चिकित्सानं याकेगु भिं जुयी धाल, गुम्हेस्यां मिसापिं चिकित्सकनं तयमाली धाल । श्री सिद्धिरत्नजुं थौंया दिने गुम्हसँ गुलि फत उलि परोपकारयात दान यात धाःसा आपालं मदत जुई धायव फुफुपिसं फक्को-फक्को च्वकल ।

अले सभापतिजुं भाषण बियादिल । सकलें मिलेजुयाः ज्या याःसा न्ह्याथेंन्यागु ज्यानं सिद्ध ज्वीफुगुलिं फुक मिलेजुयाः परोपकार संस्थायात छम्ह निदं दुम्ह मचा भापाः पालन-पोषण यानाः ब्वलंकल धाःसा थ्वं झीपिं बूढा ज्वीबले झीगु बांलाक सेवा यायफई धकाः सकसिनं थुइकथं कनादिल । धेबा मकासे निस्वार्थ भावं सेवा यानाति व्यवसायी उपकारं पुण्य दइमखु । आपालं मनूतसँ परोपकारी भावना मतसे थःगु कर्तव्य व ज्या परोपकारी जूसां तबि कर्तव्यया वास्ता हे मयासे योयोथे सनीगु धकाः मिखां खबि पिकयादिल । थःगु आयुर्वेदया वास्ता हे मयासे थःगु जक चिकित्साया नकल यानाच्चन,

आयुर्वेदयात नं यःगु पौरुषं, अनुसन्धानं, मेहेनतं
सर्वसम्पन्नं व सर्वोन्नतं यानाः सारा संसारया
चिकित्सा विधान याकेफयकेमाः धकाः नं धया-
दिल ।

परोपकार औषधालयया आर्थिक अवस्था
भिकेत नं निगू-प्यंगू खँ धयादिल । सुयां छेः
विवाह, प्रतवन्ध याइगु बखते अन वनाः परोप-
कारयात धकाः चन्दा काःवनेगु । थुजागु भती-
भती चन्दा बोत सुनानं लिखइमखु । मेलाय्-
मेलाय् तीर्थ याःवइपिके १२ गः यानाः चन्दा
फवनेगु । छेः न्हिन्ह थुइगु जाकी छम्हू-बाम्हू
लिकयाः लय्-लय् परोपकारयात बीगु । चिट्ठा
खोलेयानाः बच्छि इनाबीगु, बच्छि परोपकारयात
तयगु । थुगु कथं परोपकारयात छुं चन्दा
मुंकेफई । सभापतिजुया सारगर्भित भाषण सिधयव
संचालन समितिया अध्यक्ष श्री चूडानन्द वैद्यजुं
सभापति तथा उपस्थित भाजु-मैजुपित धन्यवाद
बियादिल । अनंलि सभा विसर्जन जुल ।

सकस्यां खवाले उपकार यायगु दृढ निश्चय
खनेदु ।

अग्रश्रावक धातु वर्मापाखे

फेब्रुअरी ४ तारिखखुनु बर्मा युनियनया
प्रधान मन्त्री श्री थाकिन नूयात भारतीय महा-
बोधि सभाया पाखें स्थानीय महाबोधि हाले
पश्चिम बंगालया गवर्नर श्री कैलाशनाथ
काटजूया सभापतित्वे भारि छाँतं स्वागत जुल ।
सभाय् विभिन्न देशयापि कान्सलेट जेनरलत व
फलकत्ता नगरया विशिष्ट सज्जनपिनं दुगु जुल ।

बर्माया प्रधान मंत्रीयात महाबोधि सभाया
प्रधान मंत्री श्री देवप्रिय बलिसिंहं स्वागत यात ।
प्रधान मंत्री थाकिन नू या नापनाप सर ऊ
त्वे नं दुगु जुल, गुम्ह महाबोधि सभाया छम्ह
तद्धम्ह सहायक खः ।

स्वागत भाषणया लिसः न्युसे बर्माया

प्रधान मंत्री थथे धयादिल ।

“जि श्व धातु काःवयागु मेतां मखु,
बर्मायापित दर्शन बीत व अन शान्ति स्थापना
याय्त् । जिमिथाय् देशे गृह अशान्ति जुया-
च्चंगुयात जिमिसं मैत्री व प्रेमद्वारा शान्ति
स्थापना याय्गु कोशिश याना । भगवान बुद्धं
'क्रोधं क्रोध शान्ति ज्वीमखु, बरु मैत्री व प्रेमं
शान्ति ज्वी' धकाः धयाबिज्यात । अस्थि धातु
बर्माय् यंकेगु अनुमति ब्यूगु बारे भारत सर-
कार व भारतीय महाबोधि सभाया जिपि कृतज्ञ
जुयाच्चना ।

सर ऊ त्वे नं भाषण यासे थथे धाल—
जिमिथाय् गृह अशान्ति जूगु खँ छिकपिसं
मस्यूगु मखु । तर जिमिसं भगवानया शिक्षा
अनुसार अहिंसा व मैत्री तथा प्रेमं शान्ति
स्थापन याना । आः श्व भगवान बुद्धया धातु
व अग्रश्रावकपिनि धातु यंकेवं थुक्किया प्रभावं
जिमिथाय् पूर्ण शान्ति ज्वी धयागु जिके पूर्ण
विश्वास दु । भगवान बुद्धया शिक्षाया प्रचार
एशिया देशपाखें स्वया नं आःयात अमेरीका
आदि पश्चिम देशे प्रचार याय्गु आवश्यक जुया-
च्चन ।”

थुलि सिधय्वं बर्माया प्रधान मंत्री महा-
बोधि सभाया धर्मराजिक बिहारे धातु दर्शन
यावन । अन महाबोधि सभाया प्रधान मंत्री देव-
प्रिय बलिसिंहं अस्थि धातु दुगु चीमा भारत-
स्थित बर्माया एम्बसेडरया लाहाती लःल्हाना
बिल । अनंलि धातु बोधि वृक्षया अनेक
कच्चा सहित जात्रा यानाः प्रिन्सेप घाटे यंकाः
जहाजे तल । अस्थि धातुनाप महाबोधि सभाया
निम्न डेलिगेट नं वनः—

महास्थविर सिरिनिवास नायक; भिक्षु
जिनरत्न, सहायक मंत्री, महाबोधि सभा; भिक्षु
संघरत्न, सहायक मंत्री, महाबोधि सभा तथा
डा० अरविन्द बरुवा, कोषाध्यक्ष महाबोधि सभा ।
अस्थिधातु बर्माय् खलाति तइगु खँ दु ।

संघ दान

बंगु श्रीपञ्चमीखुनु बुढौले पञ्चचैत्य विहारे संघदानया वार्षिक उत्सव जुल । भिक्षु चुन्दं तालीम यानातःपि क्षिप्यरह वालिकातेसं भाषण बिल । स्वम्हेस्यां पुरुस्कार काल । पहिला जूम्ह कुमारी हर्ष शोभां हिन्दी व अंग्रेजी तुक्का तयाः विद्याया बारे भाषण बिल । दोस्त्रा जूम्ह कुमारी ध्यान कुमारी सप्त भार्यायागु विषये बिल । तेस्त्रा जूम्ह कुमारी मिम कुमारी 'परं निन्दा यायगु झीगु धर्म मखु' धकाः हिन्दी भाषण बिल । कुमारी हर्ष शोभायात सकसिनं छप्पा म्हुतुं धयार्थे 'श्व मचां स्यनाच्चंगु मिसा समाज भिकीतिनि' धकाः बयान यात ।

त्रिकाल बुद्ध पूजा व ज्ञानमाला भजन जुल । बुद्धराज उपासकजुं स्वर्गीय अबु पुण्यराजया नामं भिक्षुपित दान यात । वालिका समाज व श्री बुद्धराज मिलेजुयाः ज्ञानमाला पार्टी व भिक्षुपित भोजन व जलपान याकल । भजन याःवोपित हर्ष शोभा मैजुं प्रसाद इनाबिल ।

हामोसँलू मेला

पूर्व १ नं० पनौति देशे उग्रतीर्थ, उत्तर-वाहिणी व रुद्रधारा स्वंगू खुसि हनाच्चंगु प्रयाग तीर्थे झिनिदैय छको लच्छितक ज्वीगु मेला थपालेनं हामोसँलूखुनुंनिसें जुल । मेलाय् लखलख मनूत वोदु । मनूते सुविस्ताया निंति सरकारी औषधालय, परोपकार औषधालय, भैरवामृत औषधालय व व्यवहार-सुधार-गुठीया सेवा-विभा-

गया पाखे बांलाक बन्दोवस्त जुयाच्चंगु जुल । त्रिवेणीया उखेंथुखें भजननं यानाच्चंगुपि दु ।

न्हू सदस्य

२२ जनवरी, १९५० खुनु कलकत्ताय धर्मोदय सभाया कार्यकारिणी समितिया मीटिङ्ग जूवले निम्न श्रद्धालु उपासक उपासिका व अनागारिकापि सभाया सदस्य जुयादिलः—

- (१) अनागारिका धर्मचारी. किन्डोल
- (२) अनागारिका विरति, किन्डोल
- (३) श्रीमति कृष्णलक्ष्मी, छेत्रपाटी
- (४) श्रीमति हेरामाया, कान्तिपुर
- (५) श्रीमति लक्ष्मीकुमारी, पकनाजो
- (६) श्रीयुक्त हेराकाजी ताम्राकार, जुद्धसङ्क ।

शोक

कान्तिपुर, असन कमलाछी दीम्ह अत्यन्त श्रद्धावन्त श्रीयुक्त बद्रिनारायण उपासक अकस्मात् छगू आश्चर्यगु रोगं कयाः पोहेला गाः २२ गते वसुवाखुनु परलोक जुल । शोकाकुल परिवार नाप जिमिनं समवेदना दु ।

सधन्यवाद स्वीकार

पत्रिकायात चन्दाः—

श्री अष्टरत्न बुद्धाचार्य धुलिखेल	३
श्री बेखारत्न जोगरत्न सुनधोरा	२
श्री चित्तधर तुलाधर न्यत तुंछें	
(स्वर्गीय अजि माने थकुंया नामं)	२०